

د خالق او مخلوق

ترمنځ د واسطې پېژندل

د «الواسطة بين الحق والخلق»

پېښتو ترجمه

Pustu

28

Kingdom of Saudi Arabia
**The Cooperative Office For Call And Guidance
To Communities at Um Al-Hammam**
Under the Supervision of the ministry of Islamic Affairs
Endowment Guidance & Propagation

Tel. 4826466 / 4884496 Fax 4827489 - P.O. Box 31021 Riyadh 11497

الواسطة بين الخالق والمخلوق

تأليف

شيخ الإسلام ابن تيمية «رحمه الله»

(بلغة البشتو)

المملكة العربية السعودية

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بأم الحمام

تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

ت: ٤٨٨٤٤٩٦ / ٤٨٩٦٤٩٦ فاكس ٤٨٢٧٤٨٩ - ص.ب ٣١٠٢١ الرياض ٤٩٧

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۚ اللَّهُ خَيْرُ مَا يُشْرِكُونَ
«سورة النمل: ٥٩»

دخالق او مخلوق

ترمنځ دواسطی پیژندل

د «الواسطة بين الحق والخلق»

پښتو ترجمه

مؤلف: شیخ الإسلام ابن تیمیة «رحمه الله»

«٦٦١ - ٧٢٨ هـ ق»

ژباړن: قاضي محمد شعیب «صافی»

(ح) المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨ هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر
ابن باز ، عبد العزيز بن عبد الله
الواسطة بين الخالق والمخلوق .. حائل .

٩٦ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - العقيدة الاسلامية ٢ - الايمان (الاسلام) أ - العنوان

١٨ / ١٨٦٥

ديوي ٢٤٠

رقم الايداع ١٨ / ١٨٦٥

ردمك : ٢ - ٤ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

د کتاب نوم : دخالق او مخلوق ترمنځ د واسطې پيژندل

مؤلف : شيخ الاسلام احمد بن عبد الحليم بن

عبد السلام ابن تيميه ر ٦٢١ - ٧٢٨ هـ ق

ژباړن : قاضي محمد شعيب (صافي)

ناشر : مكتبة الامام محمد بن اسماعيل البخاري

جهاښكړ آباد س ٢ شيخ وله پشاور پاكستان -

د چاپ نيټه : ١٤١٥ هـ ق / جمادى الثاني -

د چاپ شمير (١٠٠٠) ټوكه

فهرست

- د موضوع سرلیک (عنوان) مخ
- د ژباړن سریزه الف
- د مصنف لنډه پېژندنه ج
- د څېړونکي سریزه ۱
- د الله (ج) او بنډگانو ترمنځ د واسطې معنی ۱۸
- چاچي قرآن ولوستلو او عمل يې ورباندې وکړ ۲۰
- رسولان د الله او بنډگانو ترمنځ د احکامو لپاره څرګندې واسطې ۲۴
- غیر مشروع واسطه ۲۹
- فرښتو او انبياء سره د تکليف لري کولو واک نشته ۳۱
- په الوهيت سره د فرښتو او انبياء ونيول کفر دی ۳۳
- علماء د رسول الله ﷺ او امت ترمنځ يې يواځې د اسلام ۳۵
- د خلقو او پاچايانو ترمنځ د واسطې په درې ډوله دی ۳۹
- شفاعت د الله پاک د اذن پورې اړه لري ۴۳
- د امان په حق کېنې اعلیٰ طرفه دعا غوښتل او دغه راز بالعکس ۵۳
- دواړه مشروع طریقې دی .
- د دعا دعوې له دواړو ټوټو ګټه رسوي ۵۷
- په الله باندې توکل او يواځې د الله تعالې وېره او امید ساتل د
- توحيد څخه عبارت دی . ۶۶
- هغه استياچې الله پيدا کړې دی انکارنوی نشي کيدای . ۷۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د ژباړن سریزه

نحمده و نصلى على رسوله الكريم، اما بعد
 دا ښکاره او يقيني خبره ده چې د انسان
 د خلقت او پيدايښت څخه اصلي مقصد هم د دې
 چې دى به د الله تعالى عبادت او بندگي کوي، او
 د سوره ذاريات دغه مبارک آيت (وَمَا خَلَقْتُ
 الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ، د دې مدعى د ثبوت
 يو څرگند دليل دى، ځکه په دغه مبارک آيت
 کښى الله تعالى فرمايلى دي: اونه دى پيدا کړى ما
 پيريان او انسانان مگر د دې لپاره چې پيدا کړى
 دي چې هماغه عبادت وکړي. (او انسان هله د کمال
 مرتبې ته رسېږي چې د الله تعالى په عبادت او
 بندگي کښى د الله پاک د حکمونو مطابق په سبي او
 حقيق معنى سره عبد جوړ شي.

همدارنگه په دې کښى هم شک نشته چې
 انسان يو معزز او مکرم مخلوق دى، اولکه چې
 الله پاک فرمايى: (وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَجَعَلْنَا
 هُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ... الايه (۱۱)

ب

په هکله کښې د نورو مخلوقاتو په نسبت سره په
جسمي او معنوي لحاظ د لوړو صفتونو لرونکی او
د زیاتو ځانګړتیاؤ څښتن دی، چې په دغو ټولو
ځانګړتیاوو او صفتونو کې یې بیا عقل د پام وړ
امتیازي صفت دی چې الله (ج) په ده باندې د
هغې پیرزونه کړي ده -

اما بیا هم انسان د عقل او نورو خصوصیاتو
په لرلو سره نشي کولای چې د الله پاک د بندګي
او عبادت اقتسام و او همدارنګه د عبادت کولو
کیفیت او طریقه و پېژني او بیا په هماغه طریقه
باندې د خپل خالق په وړاندې په عبادت کولو
باندې مشغول شي، او عبادت یې د الله تعالی د
رضا حاصلولو سبب وګرځي، او بالاخره بیا هغو
جنتونو ته د ننوتلو جوګه شي د کومو وعده چې
الله پاک د نیکانو او مطیعو بندګانو سره کړې ده -
پس د همدغه ضرورت له مخې الله پاک انبیاء
عليهم السلام را ولېږل، ترڅو د وحی په رڼا کې
انسانو ته لار ښونه وکړي او همدوی په دنیا
کښې د هدايت حاصلولو په برخه کې د یواځې

= او یقیناً عزت وړ کړي دی مونږ

اولاد د آدم ته او سواره کړي دي مونږ دوی لره په وچه
او دس یا بکښی -

ج

مرجع په توكه سړه و پيژندل شي.

د اسلامي امت سترواړېښود محمد رسول الله صلي الله عليه وسلم په ټولواښيا و كښي اخږني او غوره پيغمبر دى او كوم كتاب چې په باندې نازل شوى دى هغه د ټولو اسماني كتابونو په نسبت جامع او اكمل دى، او شريعت يې كامل او مكمل دى.

پس په دغه كامل او مكمل شريعت كښي خلقونه د دې موقع نه ده وركړل شوى چې دوى په شرعي امورو كښي د شرعي اصل څخه پرته، د عقل او فاسد قياس څخه كار واخلي. ولې متاسفانه بيا هم يوزيات شمېر خلقي د وسيلې متعلق په دې عقیده دي چې الله پاك ته د ذواتو فاضله و واسطه كول يو ضروري او لازمي امر دى! دوى په دې برخه كښي د خپل ناقص عقل او فاسد قياس څخه كار اخلي او وايي:

دلته په دنيا كښي د حكومتونو تعامل او طرز العمل داسى دى چې كله واليانو، وزيرانو او نورو دولتي مشرانو ته غوښتنې كونه يعنې عرائض د واسطود سفارش نه پرته د عارضينو له خوا نيغ په نيغه وړاندې شي، نو بيا كله داسى وي چې هغه هيڅ د مسؤل مقام د پام لاندې راځي نه، او كله

داسی وې چې د عارض په کټه په کښی کوم مثبت او اغیزمن اجراءات صورت نه نیسی دغه راز دوی وايي: کله چې څوک واسطه ونه لرې نو صدر اعظم، رئیس جمهور او پاچا ته یې په یواځې ځان ورتلل که ناشونی نه وي نو د زیاتو مشکلاتو څخه خالی هم نه وي.

همدارنگه د وې وايي: کله چې یو سړی صدر اعظم، رئیس جمهور او یا پاچا ته د والیانو او یا وزیرانو په واسطه سره خپله عریضه او غوښتنلیک ور وړاندې کړی نو ذکر شوې دولتي مسئولین بیاد خپلو والیانو او وزیرانو په خاطر سره د دغه سړي عریضی او غوښتنلیک ته نسبتاً زیات اهمیت ورکوي.

دوی د خپلو دغو خود ساخته فمقد مسوې تعقیب وايي: عوام الناس یعنی عادی خلق په دې ځا طرچي گناه کاران دی نو د حاجتو نو د پوره کولو او د خپلو ستونزو او مشکلاتو د رفع کولو په برخه کښې درله په کار دې چې ذوات فاضله، یعنی اولیایي کرام، نیکان بندهگان واسطه کاندې چې د الله پاک دربار ته یې غوښتنې وړاندې کړې.

دوی بیاد هم دغه اټکل او مزخرف اعتقاد پر بنیاد

د اوليايي گراما ونيكا نو بندگانو قبرونو او مزارونو
ته ور ددومي او دغير مشروع اعمالو او اقوالو
مرتکب کړئ -

دالواسطه بين الحق والخلق، په نوم رساله
چي پښتو ژباړه (ترجمه) يي ستاسي په وړاندې قراړ
لوي، داسلامي دعوت د يو مخکښ، مبارز او مجاهد
شخصيت شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله لخوا
د دغه ډول واسطې نيولو د هر شک والي يعنې
مشروعيت او عدم مشروعيت په برخه کښي
د قرآن کریم او نبوي احاديثو په رڼا کښي په ډيره
مدلله توگه سره ليکل شوې ده، او د دغه مسئلې
د وضاحت او روښانه کولو په لړ کښي يوه ډيره
قيمتي او ارزښت ناکه رساله ده، او لکه چي مجود
مهمد وايي: ددې ورده چي په طلاؤ سره وليکلي
شي او په اسلامي ټولنه کښي د عمل او عقيدې د
اصلاح په باب د استفادې وړ وگرځي، که لوستونکي
د مطالعې په مهال خپله کينه او تعصب شاته وغورځوي
نو حتمابه ورته دا خبره مبالغه نه بلکښي حق او
حقيقت ثابت او معلوم شي -

گرانولو ستونکو! مخکښي لدی چي د نوموړي
رسالي په ژباړه باندې پيل کوم لاس مه کېږ چي لومړي

دسته دکتا مؤلف شیخ الاسلام ابن تیمیة رح په لنډه د ولسه
د وروپېژنم ادبیا مود یو څه وخت پیاوړه د څیړونکي
په سریزه (مقدمه) کښی چی په خپل ذات کښی یوه ارزښتناکه
او ګټوره لیکنه ده مشغول و ساتم، اودا په دی خاطر چی په
آیند کی په مینه او رغبت سره خپلی مطالعی ته د کتاب
تر پای پوری ادامه ورکړی.

په پای کښی ستاسو توجو دی ټکی ته ډم چی د
څیړونکي سریزه له دی امله چی اوږده وه نو جلا شوی
دسته وړانه کمال شوه اود شیخ د خپلی لیکنی سره یی تسلسل
په نظر کښی ونیول شو چی په دی ترتیب سره تر (۱۷) مخه پوری
سریزه ده او بیاد (۱۸) مخ څخه زموږ د ترجمی منتخب کتاب
شروع کیږی.

پس دادی زه د وعدی مطابق په لومړي مقصد پیل کوم
اود الله تعالی څخه سوال کوم چی مونږ ټولو مسلمانانو ته
په صراط مستقیم باندی چی د منعمو علیم غیر المغضوب علیهم
ولا الضالین (سوره تلو توفیق راکړی.

وصلی الله تعالی علی محمد و آله وصحبه اجمعین

قاضی محمد شعیب . کنړ افغانستان .

۱۴۱۵ / ۳ / ۸ ه ق .

دَمْصَنَف لَنْدَ پِژندنه

دده نوم شیخ الاسلام تقی الدین ابوالعباس احمد
ابن عبد الحلیم بن عبد السلام بن عبد الله بن الخضر بن
محمد بن تیمیة الحارانی الدمشقی دی .

تیمیة دده نیای بی نوم وچی اصل دده د جد
اعلی (محمد) موساوه او په خپله زمانه کښی یوه داسی
عالمه، واعظه او تقوی داره ښځه وه، چی په خپل ټول
اوسمه کښی یی په علم، پوهه، زکات او تقوی کښی
ساری نه درلوده او بیا دهنی د اولاد په سلسله کښی
تیمیة دهنه چا لپاره تخلص وگرځیدلوچی دهنی سره
یی په علم او زکات کښی مشابهت او ورته والی درلوده.

شیخ الاسلام ابن تیمیة هـ ۶۶۱ ق کال کښی
دربيع الاول د میاشتی په ثلثه د حران په ښار کښی
زین یدلی دی، او کله چی تاتاری یو غلگرو فوځونو
په ۶۶۷ هـ ق کال کښی په حران باندی یو غل وکړ، نو
شیخ د شپږ و کلونو په عمر وچی والد صاحب یی دی
او د کورنی نور غری د حان سره واخستل، او دمشق
ته مهاجر شول؛ ده په دمشق کښی خپلی زده کړی
ته چی په حران کښی یی پیل کړی وه ادامه ورکړه، او

په لنډه موده كېنې يې خپل تحصيلات پاى ته ورسول.
 څرنگه چې نوموړى د لوړ استعداد، قوى حافظى
 او اعلى زكاوت څښتن ؤ، نو له دې كبله ده خپل تحصيل
 په دوران كېنې د هر فن په زده كړه كېنې د ټولو هډوسو
 انډيوالانو، او ملگرو په نسبت سره ممتاز حيثيت او مقام
 درلوده، ده به خپل درس په داسې توگه حافظى ته
 سپارلو چې كله به ترينه كوم ملگري او يا استاذ پوښتنه
 وكړه نو ده به ورته خپل ټول درس په داسې ترتيب
 سره تير كړه لكه څنگه چې به يې استاذ درس وركړى
 همدا وجه وه چې ټولو استاذانو به يې ستاينه او محبت
 كاوه او ملگرو به يې د ده د خداى وركړى استعداد
 په برخه كېنې حسد مشروعه يعنى غېطه درلوده.

شيخ الاسلام ابن تيميه رحم د هغو ريښتنو او واقعي
 علماؤ او مجاهدينو له جملې څخه دى چې د دعوت الى
 الحق په ميدان كېنې يې په ژبه، قلم او توره سره
 د جهاد وظيفه ترسره كړيده، او خپل مسؤليت يې
 د خپل دس مطابق په پوره ايمان دارى او خلوص سره
 رفع كړى دى.

د دعوت بنيادى مقصد يې د شر او بد عاتو رد
 د الله تعالى وحدانيت او يووالى ته د خلقو را بدل، او
 په اسلامي ټولنه كېنې د رسول الله صلى الله عليه وسلم

د سنتو او طریقو معبول کړجول و، او په دغه لاسه
کښی دی د الله پاک نه پرته د بل چا څخه نه ویریده
او نه یی درله پر داساته .

ابن تیمیه دم د اسلام په تاریخ کښی د دعوت او جهاد په
لاسه کښی هغه خلانده څیره ده چی خپل ټول عمر یی
د علم په تحصیل، تدریس، تالیف، او د دین څخه د دفاع،
او د اسلام د د بنمناوو په مقابل کښی په قتال او جګړه کښی
تیر کړی دی، او په دغه برخه کښی یی داسی ستړی
او کړادونه کالی دی چی تاریخ به یی تر قیامت هیڅ نمرکی
دی په خپل عصر کښی پییساره علی ځواک خاوند و
الله پاک ورته په خپله مهربانی سره داسی علم
او پوهه ورکړی ده چی د عقل خاوندان وړانګه
هیوات پاتی و .

حافظ عمر بن علی البزار لیکلی دی چی یوه ورځ دی
د دی حدیث متعلق (لَعَنَ اللَّهُ الْمُحَلِّلَ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ)
و پوښتن شو نو زه په دی اړه داسی مفصل بحث
وکړ چی یو لوی ټولګ کتاب ترینه جوړ شو .

ده دا هم لیکلی دی چی د تعجب وړ خبره لاده
چی شیخ یوزیات شمیر لوی او کوچنی کتابونه په زندان کښی
په داسی حال کښی تصنیف کړی دی چی د مطالعی لپاره ورسره
هیڅ کتاب موجود نه و، او بیا هم ده له یادو څخه پخپلو

تاليفاً توکڻي ٻڌل هغه ڪو ڪري دي ڪو موته جي موت
 ۽؛ ۽ مثال ۾ توکڻي احاديث، آثار، ۽ علماءُ اقوال ۽ محدثين
 او مولفين او ددي ۽ تاليفاتو نو مونه يي ۾ تفصيل سر
 بيان ڪري اوليڪي دي .

۽ ۽ راز ۽ ۽ ٻڌل هغو ڪتابون نو مونه ۾ ڪو مڪڻي
 جي ۽ ۽ احاديث، آثار او علماءُ او محدثين اقوال ۽ ڪر
 دي، ۾ فصل او باب سر ۾ ڪو ته ڪري دي، او ۾ ڪله ۽ ۽
 تصانيف ۽ ڪي ۽ ڪو لخوا ۽ مطالعي لاءِ دي نيول شوي دي ۽
 الحمد لله غلطي ۾ ڪڻي مندل شوي نه ده .

۱ امام ذهبي ليڪي دي جي شيخ الاسلام ابن تيميه لکه
 ڪڻهه جي ۽ صحابه ۽ او تابعين وارا ۽ او مسلڪون ۾ باب
 ڪافي معلومات او آگاهي ۽ رسالوده، ۽ ۽ رازي ۽ ڪلور و
 مشهور و مذهبون متعلق هم داسي مطالعه لڙهه جي ڪله
 به ترينه ۾ ڪومه مسأله ڪڻي پوڻتنه و شوه نوده به وقت
 ۾ ۽ ۽ مسأله ڪڻي ۽ ڪلور وارهه مڏا هبوا قوال ۾ تفصيل
 سر مدلل بيان ڪري .

ذهبي ۽ اهم ليڪي دي جي ده ۽ قرآن او سنت ۾ استناد
 سر ۾ ۾ ۽ ۽ مسائل ڪڻي داسي فتوا ڪافي و ڪري دي جي
 هغه ۾ ڪلور و مڏا هبوا ڪڻي و ڪو نه لري ۽ ۽ ۽ ۽
 دي جي نو موني هيڻ ڪله ۽ ڪوم معين او تاڪلي مذهب ۾
 اساس فتويٰ نه ده و ڪري بلڪڻي دهغه دليل ۾ بنيادي

ل

«صحيح»

حکم کرچی پچی دده په نزد سنیکی ثابت شوی دی. ذهني وایی په دی برخه کینی دده مقصد درسول الله صلی الله علیه و آله سنت اود سلف صالحینو طریقہ ژوندی کول اورواجول و علامه کمال الدین ابن زملکان ویلی دی:

کله چي به دده (شيخ الاسلام ابن تيمية) نه د علم په یون کینی سوال وشواو دده به په بحث شروع وکړه، نو اوړیدونکی اولیدونکی به داسی گمان کاوه چي کني دی ددی فن څه پرته په بل فن باندی نه پوهیږي او داسی گمنه چي بل هیڅوک دده په شان په دی فن کینی معلومات نه لري.

دشيخ د علمی مجلس د حاضرینو د جملی څخه دا ابن الدوری په نوم یو عالم وایی: دشيخ څخه یوه درجي یو یهودی په شعرسوره چي (۸) آته بیتونه جوړیدل د قدر په باره کینی پوښتنه وکړه، پس شيخ لږه شبیه سکوت اختیارکه اوپای په لیکنه باندی شروع وکړه، مونږ داسی گمان کاو چي کني په نثرسره به یی جواب نوشته کوی، ولی دده چي کله بز وخت روسته حاضرینو ته جواب آور ولونوړو مولیدل چي تقریباً (۱۸۴) بیتونه یی د سوال د اشعارو د بحر او قافیی مطابق لیکلی و اود ټولو علومو او فنونو رعایت پکینی په کامله توگه شوی و.

دشيخ الاسلام ابن تيمية د مناقبو د لیکونکو د جملی څخه حافظ عمر بن علی البزار متوفی ۷۴۹ هـ په خپل تالیف (الاعلام

العلية في مناقب ابن تيمية، كنبی ليکلی دی: شیخ به درسل
 الله صلى الله عليه و آله و سلم ذکر او یادونه دصلی الله علیه و آله پرته
 بیخی نه کوله او حمادی په الله باندی قسم دی چی مادرسلو الله
 صلى الله علیه و آله تعظیم، درناوی او اتباع په برخه کنبی دده و څخه
 زیات بل څوک نه ولیدلی، ځکه چی کله به په یوه مسئله
 کنبی کوم حدیث موجود و او دمی به په دی پوه شو چی
 داد بل حدیث په ذریعه سره نه دی ننځه شوی، نو هغه
 هغه بی معمول به اکر ځول او د هغه حدیث په تقاضا به یی
 فیصله او فتوه صادره وله او د نورو منلو قاتو څخه به یی
 د بل هېڅ چا قول ته که هر څوک به و کوم التفات نه کاوه .

شیخ د تالیف او تصنیف په ساحه کنبی خاص او ځانګړی
 مهارت درلوده . او همدغه وجه ده چی تالیفات یی واره
 او غټ د مورحینو او حفاظو په قول سره دیوزر څخه زیات
 حساب شوی دی .

حافظ ابن قیم، حافظ ابن کثیر، حافظ ابن قدامه، او
 حافظ ابن ذهبی دده مشهورو شاگردان دی، او د دغه ډول
 علمی شخصیتو نورو ذل او جامعی ته وړاندی کول دده علمی
 پیاوړتیا دجوته ونی په برخه کنبی یو څرګند دلیل دی .

حافظ ابن کثیر په ایلدایه و النهایه، کنبی ليکلی دی
 چی شیخ الاسلام ابن تيمية در ۷۲۸ هـ کال د ذی القعدی
 میاشتی په (۲۰) نیټه د دوشنبی د شپي سحر مهال یعنی د

سبا صادق در اختلویه وخت په زندان کښی ځنډه روح ځنډ
 حقیقی مالک ته په داسی حال کښی و سپارله چی په زندان
 کښی یی د دښه قرآن کریم آستیا ځله ختم کړی ؤ، او په
 لاسیو آتیا یم و ارسره د سوره ق اهرنی آیاتونو (اِنَّ
 الْمُتَّقِينَ فِيْ جَنَّاتٍ وَ نَهْرٍ فِيْ مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ
 مَلِيْكٍ مُّقْتَدِرٍ) ته رسیدلی ؤ چی بیا د سوره رحمن د اول
 څخه متبای قرآن مجید دوه مشهورو شېخانو: عبداللہ بن
 المجد او عبداللہ الزری الضری چی شیخ رحمہ اللہ به دوی
 قرات پیر خوښولوپه همدغه و سرح د ده ته د غسل و رکولو
 څخه مخکښی ختم کړ .

ځنومو موږ ځینو لیکلی دی چی د شیخ د په جنازه کښی
 (۱۵) ذره بنجی او د (۶۰ نه تر ۲۰۰) ذره پوری نارینه صبی
 وو، او حافظ عمر بن علی البزاز لیکلی دی چی دده د جنازی
 د حاضرینو څخه یو ټولگی په دی خبره اتفاق لری چی په
 شیخ باندی د جنازی د لمونځ کونکو تعداد د پنځه سؤزه
 څخه زیات ؤ او تاریخ پوهان وایی چی د احمد بن حنبل
 د جنازی څخه روسته دا دویمه جنازه وه چی په دومره
 لوی شمیر کښی لمونځ کونکی پکښی راجم شوی ؤ .

ابن کثیر وایی: د شیخ د مخلصینو د جهلی څخه یوکس
 چی کله په جنازه کښی دومره زیاته کڼه کوڼه ولیدله
 نو په اوچت او از سره یی او ویل: هکذا نکون جناز

اهل السنة، يعنى در رسول الله صلى الله عليه وسلم
د سنتو د پيروانو جنازى همد غسلى وى ! .

اود سيد المرسلين، خاتم النبيين محمد صلى الله
عليه وسلم د پيروى پر اساس يې په ژوند كېنى هم سرپايه
صوف علم د اود مرك نه يې دوسته هم يوازى علم په
ميراث سره پريښود لكه رسول الله صلى الله عليه وسلم
فرمايى علماء د انبيا د وارثان دى، او انبيا د درهم او
دينار په ميراث سره نه دى پرينې بلكېنى هغوى علم
په ميراث سره پرينې دى .

الله پال دى په ده باندې درحميزى او جنت الفردوس
دى ور له نصيبه وگرځوى. آمين

(ژباړن)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د خپرونکي سریزه

ان الحمد لله غمده و نستعينه و نستغفره
و نعوذ بالله من شرور أنفسنا، و من سيئات أعمالنا
من يهده الله فلا مضل له، و من يضل الله فلا هادي
له و اشهد ان لا اله الا الله و حده لا شريك له
و اشهد ان محمدا عبده و رسوله،-

اټا بعد: د الله تعالى او مخلوق، يعنى د الله پاك
او بندگانو تر مينځ د واسطې مسئله يقينا چي پرې
«خطر ناله»

خطيرة مهمه او درنه موضوع ده خو افسوس چي
اکثره مسلمانان ترينه غافل او نا خبره دي. او د
همدغه غفلت نتيجه ده چي نن دغه او هام پرستي
او بې لارې تو بونه او د مسلمانانو ذلت، شکست او
سپکاوي وینو او کورويي او دهغه نصرت او تائيد
څخه د کوم و عده چي الله پاک له مونږ سره د
شرعيت په پيروي او په الله تعالى باندې د توکل
کولو په صورت کښي کړې وه محروم او بې برحي
يو، الله تعالى په خپل مبارک کتاب قرآن کریم کښي
فرمايلي دي:

وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ. (۱)
 «د حق دې په مونږ باندې نصرت د مؤمنانو»
 همدارنگه الله تعالى فرمايلي دي:

إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ (۲)
 که چرې مدد وکړئ تاسې د الله د دين سره نومد
 به وکړئ الله له تاسې سره او ثابته او ټينگ به کړي
 قدمونه ستاسو» دغه ډول فرمايي:

(وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ) (۳)
 او خاص ده لره دي عزت او غلبه او پيغمبر دده لره
 دی او مؤمنانو لره دی. همدارنگه يې فرمايلي دي
 وَأَنْتُمْ أَلَا عَلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (۴)
 او تاسو غالب يئ که چرې يئ تاسو پوره ايمان والا»
 اوس دغه نصرت چيرته دی، دغه عزت چيرته
 دی، او د مسلمانانو دغه برتري او غلبه چيرته ده؟
 د حق او خلق يعنی د الله تعالى او بندگانو ترمنځ
 د واسطې پيژندلو په برخه کې خلق درې ډلې شوي
 دي:

(۱) يوه ډله هغه خوک دي چې هغوی رسول الله
 صلی الله عليه وسلم دشريعت د تعليم او بشونې په
 (۱) سورة الروم: ۴۷ - (۲) سورة محمد: ۷ - (۳) منافقون: ۸
 سورة آل عمران: ۹

برخه کښې د یواځې واسطې په توګه نه مني .
 دې د یوې پوځي دعوې په وجه دغه شریعت
 یواځې د عوامو لپاره خاص کړی، او د علم الظاهري
 په نوم سره یې مسخ کړې دې، او د خپلو عباداتو
 په برخه کښې، په هغو او هامو او خرافاتو باندې
 استناد کوي، چې دوی یې علم باطن بولي او د «کشف»
 په نوم سره یې یادوي، او په حقیقت کښې هغه
 بل څه نه دی صرف دروغ، ابلیسي و سوسي او شیطاني
 واسطې دی چې د اسلام د اصولو او بنسټونو
 څخه مخالف دی، ..

دوی د دغه مزخرفي عقیدې درواځولولیا
 خپل آواز داسې اوچتوي: (حَدَّثَنِي قُلَيْبٌ عَنْ
 رَبِّي،!! یعنی زه به می راته د خپل رب څخه خبر
 را کړې دې!!)

دوی په دې لږ کښې د هغو علماؤ پورې کوم
 چې د شریعت پیرو دي، ټوټي او مسخري کوي او
 وایي: د دې خپل مړ علم د مړې څخه حاصل کړي
 دې، او د علم باطن پیروان بدون له کومې واسطې
 څخه خپل علم د ژوندی او قیوم ذات څخه
 حاصله وي، دوی د دغه فتنې په وجه د یرو عام
 تباہ او بې لارې کړل، او د اخلاف، فساد او ضلالت

په لوري روان کړل -

د دوي د پيرو غيرو مشروع امور وکوم چې
د دوي په کتابونو کې لیکل شوي دي، مرتکب
مړه کېدلې دي، او دا هغه شه دی چې علمایي د دوي
داسنداد، کفر او قتلولو اسباب گڼي.

دوي د شريعت د لومړي اصل څخه ياد اچي خبر
نه دی، او ياد اچي په زوره يي خپل هانونه په
ناخبرو کېنې اچولي دي، ځکه د دغه اصل له مخې هر څوک
چې د الله پاک د هغه قانون او کتاب پر خلاف کوم چې
الله تعالی په خپل نبي محمد صلی الله عليه وسلم باندې
نازل کړې دي عمل وکړي نو هغه په يقيني توگه
کافر دی، او په کفر کېنې يي هيڅ شک او شبه نشته
ځکه الله تعالی فرمايلي دي:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ
فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا ۝ (۱)

ترجمه: پس نه ده داسې، قسم دی ستا په رب
باندې چې نشي مؤمنان کيدې دوي تر هغه پوري
چې حاکم کړي تالره يعنې فيصله وکړي په تاباندي

په هغه معامله کښې چې پیدا شوی وی په منځ
د دوی کښې بیا ونه مومی دوی په خپلو زېږونو
کښې خپګان دهغې فیصلې نه چې تاګړی وی، او
ویې منی دوی په منلو سره یعنی بی له جګړې په
حنوبی سره -

د غه راز کله چې شیطان د دوی لپاره خپل اعمال
بنايسته وګرځول او د علم او دارنگه د علم دسې
د لمنځه وړلو لپاره یې مقابله پیل کړه نو نتیجه یې
دا شوه چې په تېر تیارو کښې روان شو او د خپلو
او هامو او خیالاتو په جال کې ګیر شو، او بیا د همدغو
پوڅو او پرسوډه خیالاتو په تیاره کښې د الله تعالی په
عبادت باندې بوخت شول -

دوی په مثال د هغه چادی چې الله پاک د هغو
په هکله په قرآن کریم کښې داسې فرمایلي دي:
رَقَدْ هَدُ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا،
الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا،
أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ
وَلِقَائِهِ فُحِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا تُقِيمُ
لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَزَنَانًا، (۱)

ترجمہ: ووا یہ آیا خبر د رکرم تا سوتہ پہ بارہ
 د تاوانی عمل والا وکبھی، داہنہ کسان دی چہ
 بربادی عمل ددوی پہ ژوند د دنیا کبھی، اودوی
 کمان کوی چہ یقینا دوی خااستہ عمل کوی، داہنہ
 خلق دی چہ کفریہ کرپ دی پہ آیا تونو د خیل رب
 اوپہ ملاقات دہنہ نو بربادی عملونہ ددوی
 پس وویہ نہ درود ددوی لپارہ د قیامت پہ ورہی تہ
 بیادغہ طائفہ خلق پہ متعدد دلو باندی نیشل
 شوی دی چہ پہ بیلا بیلو طریقو باندی روان دی او
 حنی یی د حنوں نور و سرہ پہ جنگ او جگرہ باندی
 اختہ او مبتلا دی، اودا پہ دی خاطر چہ دوی د صراط
 مستقیم خنہ کومہ چہ د منعم علیہم لارہ لری واقم
 دی، او لکہ چہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یی پہ
 چند مبارک قول کبھی یادونہ کرپ دہ، ددغو پتو لو
 فرقو او دلوهای د جہنم وورای رسول اللہ صلی
 اللہ علیہ وسلم فرمایي:

«سَتَفْتَرِقُ اُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً
 ثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ، وَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ
 وَهِيَ مَنْ كَانَ عَلَى مَثَلِ مَا اَنَا عَلَيْهِ وَاصْحَابِي»
 رواہ ابوداؤد، والترمذی، والنسائی وابن ماجہ
 بسند صحیح عن ابی ہریرۃ رض -

« زردی دی چی امت به می په درې او یا پ لو
 تقسیم شی چی دوه او یا به یی په اور کښی وی
 یعنی جهنم ته به می او یوه پ له به په جنت کښی می
 یعنی جنت ته به می، اودغه پ له هغه خوک دی
 چی په داسی دین، ملت اولاره درومی کومه چی حیا
 او حیا د ملګرو (صحابه ؓ) طریقه، لار او دین دی»
 دغه حدیث ابوداود، ترمذی، نسائی، ابونعیم
 په سنی سند سره د ابوهریره رضی الله عنه څخه
 روایت کړی دی -

۳- دویمه پ له ددوی څخه هغه خوک دی چی دغه
 واسطې په برخه کښی یی د مبالغې نه کار اخستی دی
 اود خپلې غلطې عقیدې په وجه یی د واسطې څخه داسی
 مفهوم اخستی دی چی هغه هیڅ د واسطې مفهوم او
 مقصد کیدلی نه شی؛ پس دوی د همدغه غلطۍ پر بنا
 د رسول الله صلی الله علیه وسلم مبارک ذات او د
 نورو انبیاءو، او نیکانو خلقو ذوات واسطې نیولی
 دی اودا عقیده ساتلې چی الله تعالی د بندګانو هیڅ
 عمل نه قبلوی مګر هله یی قبلوی چی په دغو
 واسطو سره الله ته پنا ور وړی، اودغه واسطې
 ددوی لپاره د الله پاک په وړاندې وسیله وګرځی
 (تَعَالَى عَمَّا يُفُؤُونَ نَعْلُوا كَبِيرًا)

الله منزله او مقدس ذات دی، او د پیر و لویو
صفتونو څښتن دی، دوی چی څه وایی هغه د الله
د شان سره مناسب نه دی - العیاذُ بالله دوی الله تعالی
په داسې صفت سره متصف وگرځول چی حتی هغه
ظالم او مستبد یا چایان چی په خپلو دسوا و کښې
یی پیره داران او څو کیداران و درولی وی، او د
واسطو والاؤ نه په غیر بل څوک نه شی ورنوټې
هغه به هم په دغو صفتونو سره متصف نه کړې شي.
که واقعیت په نظر کښی ونیول شي نو دغه
ډول عقیده ساتل بیخي د الله تعالی د کلام سره ضدیت
لری ځکه الله پاک فرمایي:

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ
أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَا فَلْيَسْتَجِيبُوا
لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ (۱)

ترجمه: او هر کله چی پوښتنه وکړی له تاخته
بندگان څخه، له حال زما څخه - نو بیشکه زه نژدې
یم، قبولم دعا د دعا کوئی کوم وخت څو غواړې
له ما څخه، پس و دی منی حکمونه زما او ایمان
دی راوړی پر ما ښکېلی دی و کړی په قبول دعا
سره، ښایی چی دوی په سمه لاره محکم پاتی شي -

په دغه مبارک آیت کښې د یته کوته نیو شوی
 ده چی الله تعالی ته در سید و لپاره یواځنی واسطه
 په الله تعالی باندې قوی اوسیی ایمان لرل دی
 او بیا په مشروع طریقہ باندې د الله پاک عبادت
 کول دی.

دغه راز په دی مبارک آیت کښې عبادت د ایمان
 څخه مخکښی ذکر شوی دی، اودا پدې څا چی خلوت
 د یته متوجی شوی چی عمل صالح یعنی نیک عمل پیر
 نریات ارزښت او اهمیت لری اود الله تعالی درضا
 حاصلولو او جنت ته د تللو لپاره یو ضروری شرط دی
 او الله تعالی چی په قرآن کریم کښې د کوفی وسیلی ذکر
 کړې دې دهغې څخه هُم مقصد طاعات او نیک عملونه
 دي، اودا هغه یواځنی واسطه ده چی تا الله پاک
 ته نژدې کوی، اود الله تعالی در رحمت دروازی در
 پرانزی او جنت ته دي ورنښاسی الله تعالی فرمایوې:
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا
 إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ (۱)

ترجمه: ای ایمان والاؤ! وویرینې د الله تعالی
 نه او ولټوی خاص الله تعالی ته نژدې والې په

طاعت سره، اوجهاد و کړې په لار د الله تعالى کښی
 د دې لپاره چې کامیاب شئ یعنی مراد ته ورسیدی.
 الله پاک د هغه جهالو او ناخبرو خلکو د سپکاوی
 او سپورتیا په برخه کښی چې د الله تعالى نیک بندگان
 یی، وسیله نیولی دی داسی فرمایلی دي:

«أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ
 الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
 وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
 مُحْدُورًا» (۱)

ترجمه: هغه کسان چې دوی یی عبادت کوی
 «رامدادشه ورته وایی» په خپله هغوی ځنډ رب ته
 نژدې والې لټوی چې کوم یو به له دوی نه ډیر
 نژدې وي (الله ته)، او امید لری دوی د رحمت د
 هغه (الله) او ویریدې د عذاب د هغه نه یقیناستا
 رب له عذابه ویره کیدای شی -

په دغه مبارک آیت کښی را خبره په ډاگه
 شوی ده چې نیک اعمال الله تعالى ته د تقرب
 حاصلولو یواځنی لار ده، او د دینه پرته بله کومه
 لار الله پاک ته د نژدې کیدو لپاره وجود نلری
 او هغه نیک بندگان چې دوی وسیله نیولی دی

هغوي په خپله دخپل ځان پاره دغې و سيلې ته
 احتياج او اړتيا لرې .

دغه ناپوهه خلق په دې خاطر چې ستومانه
 نشي ددغو واسطو په ذواتو باندې اتكا كوي
 او دخپلې غلطۍ او تيروتنې پړ وچه نه نيك اعمال
 ترسره كوي او نه د هرامو څخه ځانونه ساتي .

د مسلمانانو د خطا كيدو او انحراف لويه وجه
 داده چې دوي د الله تعالى هغه مبارك قول چې په
 هغې كښې يې د آدم عليه السلام د ټول اولاد سرداس
 جناب محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم ته په خطاب
 كولو كښې فرمايلي دي :

(قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا) (۱)

هیر کړې دې یا ترینه هیر شوې دې ، ځکه په دغه
 آيت كښې الله پاك فرمايي :

پيغمبره ! دوي ته اووايه چې زه دخپل ځان لپاره
 نه دگټې رسولو مالک یم ، او نه دصور د قمع کولو
 مالک یم .

دغه راز د رسول الله صلى الله عليه وسلم هغه قول
 چې خپلې مكرانې لور فاطمې رضي الله عنها ته يې پكښې
 فرمايلي دي : اي فاطمې ! دخپل ځان د نجات پاره عمل

د کړه هکله چې زه تاد الله تعالى د عذاب څخه نشم خلاص
ولې. (۱)

دغه ډول در رسول الله صلى الله عليه وسلم دغه
قول چې فرمایي. کله چې انسان مرثي نود هغه عمل
قطع شي مگر د دري څيزو نو ثواب ورته رسيږي
چې هغه صديقه جاريه ده، علم نافع دی او ولد صالح
دې چې دعا ورته کوي.

دغه حديث چې معنایي ذکرشوه مسلم روايت کړې چې
په دې باره کښې د عمر رضي الله عنه له پلوه عبا
رضي الله عنه په دعا سره و سيله نيول، او در رسول
الله صلى الله عليه وسلم مبارک ذات و سيله نه نيول
يودا سې قناعت بخش دليل دې چې حتی که په نصوصو
کښې د انبياؤ او صالحينو په ذواتو باندې دوسيلې
نيولو څخه منع هم نه دی راغلې، نو د دغه طائفي
درد پاره همدغه کافی ؤ.

دغه ډول د امام ابو حنيفه رحمه الله عليه
يو ډير ارزښتناک قول در مختار او د احنا بعضو
نورو کتابونو په دې برخه کښې داسې نقد کړې
دي: «وَاَكْرَهُ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ إِلَّا بِالله» دى وايي
زه دا خبره بده گنم چې دا الله تعالى څخه پرته په
(۱) دغه حديث چې معنایي ذکرشوه بخاري روايت کړې دی.

بل ڇه باندې د الله نه سوال شی۔

همدارنگه که الله پاک ته ذکر شویو ذواتو
ذوات واسطه نیول جائز وای نو خامخا به یی ذکر
په هغو د عامانو کښی راغلي وای چی په قرآن
کریم او احادیثو کښی موجودی دی۔

هو: کله چې د یو مسلمان سره د شوق پیدا
شی چی الله پاک ته په وسطو سره ځان نژدې کړي
نو کولې شی چی د الله پاک څخه د الله په ذات
یا د ځپلو اعمالو د جملې څخه په یو عمل یا د الله تعالی
د نومونو څنی په یو نوم، او یا دده د صفتونو څخه
په یو صفت باندې سوال وکړي۔

(۳)۔ د مسلمانانو څخه څنی داسې کسان دی چی
هغوی د الله او بندگانو ترمنځ دغه واسطه یو
رسالت کښی چې بیا دغه رسالت د تبلیغ، تعلیم او
تربیی څخه عبارت بولی، دغه ډول دوی د دغه
رسالت اهمیت، او ورته د بشری ټولنی د ضرورت
او اړتیا اندازه هم درک کړی ده، او همدا وجه ده
چی دوی په ډیرې جلتی سره محمد رسول الله صلی
الله علیه وسلم ته یعنی د رسول الله صلعم شریعت
ته ور درو چې ترڅو د وچې په رڼا کښی دده په
دین باندې د ځان پوهه ولوپه برخه کښی دی

رسول الله صلى الله عليه وسلم، یوستره واسطه
او عظیمه وسیله ونیسی. پس دوی له همدې امله
د رسول الله صلى الله عليه وسلم سیرت او سنت دسې
لولی لکه څنگه چې قرآن کریم لولی او شعاری یې په
دې برخه کښې دا الله پاته دغه مبارک فرمان دی :

اَقَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ
يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ
سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ (۱)

ترجمه: یقیناً راغلی تاسو ته دا الله له طرفه نور،
رڼا یعنې محمد ص، او کتاب واضع بیان والا چې ښوونه
او هدايت کوی په هر یوه له هغې سره الله تعالی
هغه چاته چې تابعداری کوی درضا دده په طرف
د لارو د سلامتیا، او او باسې دوی له تیارو (د کفر)
شک، جهل، څخه نور د رڼا د ایمان، یقین، علم، نه په
حکم خپل سره، او هدايت ښودنه، کوی دوی ته په
طرف د لارې سې صافی (د توحید)۔

دغه ډله هماغه ناجیه فرقه ده چې په وړاندې
ذکر شوی، هدايت کښې ورته کوته نیول شوې ده

او د جنت زیری ورته ورکړل شوې دې .

اما متأسفانه د دغه فرقې (پلې) لاره د پېژنایه
 سخته او ازغنه، یعنی د مشکلاتو او کړاوونو څخه ډکه
 لار ده، هکله حقیقی اسلام غریب او ناشناکرحیدلې
 دی، او اکثر د مسلمانانو ورته شاوې اېږلې دي او د
 هانوته یې ورته په لرې مسافه کښې نیولې دې، او د
 واقعی اسلام په بدل کښې یې بدعات او خرافات معل
 او مروج کړهولی دي .

د دغه مصیبت او فتنه د پیري پخوانی زمانی څخه
 را په دې خوا جریان لري او مصلمینو په کښې د اصلاح
 لپاره په دې تکلیف سره خپل رول لوبولی دی. عربین
 عبدالعزیز رضی الله عنه د دوی د جملې څخه په دې
 هکله داسې ویلې دي:

مونږ د یو داسې کار د اصلاح لپاره کار شروع کړی
 دی چې د الله پاک نه پرته بل څوک په دغه لاسه
 کښې مرسته نشي کولې، دا داسې یوه لاس ده چې
 د سپین بڼو او مشرانو ژوند پکښې پای مومي، او
 واره او صغیر هلکان پکښې ځوانۍ ته رسېږي، دې
 وایي: یو اطرافي او باندې چې به، یو تاوېه او تاوېه
 عمل تر سره کوي او د اکېمان به ورباندې کوي چې
 دا دین دی او حال دا چې هغه به د الله (ج) په نزد

باندې دين نه وى .»

دا سلام او مسلمانانو د دغه ډول حال په باره
کښې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د يوحد يث
مفهوم واسې دى :

دا سلام منونكى لكه څرنگه چې په ابتداء كښې
غريب او كمزورى ؤ ، دارنگه په آخره كښې به هم
غنياؤ ته پاتې وى پس نيك مرغه او مبارك دى
وى حال د غريبانو -

د غو غريبانو ته رسول الله صلى الله عليه وسلم په
ځپل مبارك قول كښې د جنت زيرې په دى ډول سره
وركړې دى :

« سَتَقَرَّتْ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً
اِثْنَتَانِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ، وَوَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ
وَهِيَ : مَنْ كَانَ عَلَى مِثْلِ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي

دغه ناجيه فرقه » د الله پاك د عذاب څخه نجا
مندونكى ډله » يقيناهغه څوك دى چې د رسول الله
صلى الله عليه وسلم دا هادي پيروي ، الله پاك
دى ورله مړى مرحوم وگرځوي او د ژوند وپه ژوند
كښې دى ورله برکت واچوي او د ځپل قوت او طاقت
په ذريعه دى ورسره مدد او مرسته وكړي ځكه
همدوى دى چې دهدايت اولاس بنونى ستوري

او مشالونه دی، اود تقوی اوسمی لاری په لور
 بلونکی اود اعیان دی، چاچی ددوی سره د ښمنی
 کړې ده نو هغوی هلاک شوی دی، او چاچی دوی
 پیروی پرېښې ده نو هغوی کمراه شوی دی، ددوی
 دعوت بالکل علنی او ښکاره دی، اود حق په لار
 کښی د ملامت شویو د ملا متینا څخه نه ویریني
 اوس نوره خبره شیخ الاسلام ابن تیمیه (رحم) ته
 پریږدو چې دغه واسطه په خپله ارزښت ناکه
 رساله (الواسطة بین الحق والخلق) کښی تشریح او
 روښانه کړی.

دارساله ددې وېره چې په طلاؤ یعنی په
 سرو زرو سره ولیکل شی او مسلمانان یی په پوره
 سوچ او فکر سره ولوی تر څو د غفلت د حذب څخه
 را بیدار شی او د نصرت، قوت او سرلوپی په لوری
 کامونه اوچت کاندې او د انبیاءو او نورو نیکانو
 بندگانو قبرو نوته ټیټې دل او پرې وتد، او په
 عاجزی، ذلت او سر ښکته کولو سره یی د دربارونو
 د دروازو مسمر کول او ښکلول پریږدی.

وصلی الله علی سیدنا محمد معلم الخیر، وعلی آله
 وصحبه وسلم.

محمود مهدی الاستانبولی -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى
 اللَّهُ مُخَيَّرٌ أَمْثًا يُشْرِكُونَ، (۱) اَمَّا بعد:

دغه رساله د هغور د وړو کسانو د بحث په باره کښې
 د پرې کړې په غرض لیکل شوې ده کوموچې یو بل
 سره په خپل منځ کښې مباحثه درلوده، او یو کس
 د دغو دواړو څخه ودریل:

د الله پاک اوزمونږ ترمنځ خامخا یوې واسطې ته
 ضرورت دی، ځکه مونږ د دغه واسطې څخه پرته الله
 پاک ته د تقرب اوسیدو توان اوس نه لرو.

والله ج، اوبندګانو ترمنځ د واسطې معنی

الحمد لله رب العلمین - ثنا اوستاینه یواځې
 الله لره ده چې رب د مخلوقا تو دی. که د دې خبرې
 مقصد دا وی چې مونږ ته د الله تعالی د حکم په
 رارسولو کښې حتما یوې واسطې ته ضرورت دی

(۱) سورة نمل ۵۹، ترجمه: ودا یه ای محمده! چې
 ټولې ثناګانې اوستاينې خاص الله لره دي او سلام دي
 په هغه بندګانو دده چې غوره کړی دی الله آيا الله غوره
 دی یا هغه څه چې شریکوی یې دی د الله سره.

نودا یوه پرځای او حقه خبره ده، ځکه مخلوق په دې نه پوهیږي چې الله پاک د کوم شی سره مینه لري، په کوم باندې خوښیږي، د کوم عمل په تر سره کولو باندې یې امر کړی دی، او د کوم شی د کولو څخه یې منع کړی ده، او دغه راز د خپلو دوستانو لپاره یې څه ډول درجې او نعمتونه تیار کړي دي، او د خپلو دینمنانو لپاره یې د کوم کار په کولو سره د عذاب وړ کولو وعده کړې ده، او دارنگه هغه عذابونه په څه ډول او څنگه دي.

دغه ډول مخلوقات ته د الله تعالی د اسماء و صفاتو (بشکلونو مړنو) او عالیه صفاتو د پیژندلو په برخه کې یې عقل د هغود معرفت څخه عاجز دی، معلوما نه و، دغه راز د دې نور مثال دي چې ځکه هی حاصلول وړ باندې د انبیاء علیهم السلام پورې کوم چې الله جل جلاله خپلو بندگانو ته رالینلی دی رتبې او اسامیا لري.

پس هغه کسان چې د پیغمبرانو پیرو او ورو باندې ایمان لرونکي دي هم دوی هدایت مندونکي او هغه کسان دي چې د الله پاک پند باندې درنښت او قرب مقام لري او په دنیا او اخره کې د اوچتو درجو او عزت هاوندان دي.

اما هغه شوک چي د انبياؤ مخالفين دي هغوي
په يقيني توکه لعنتيان دي او په دنيا او آخرت کښي
د خپل پروردگار د هدايت مخه محروم او لږې برخي دي

چاپې قرآن ولوستلو او عمل يې ورباندې

وکي نه به گمراه شي او نه به بد بخت شي

په دې برخه کښي رب العزت داسې فرمايلي دي :
 دِٰيْنٰى اَدْمٰى مَا يٰۤاْتِيْكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ
 يَقْضُوْنَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِيْ فَمَنْ اَتٰقٰى وَاَصْلَحَ
 فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ - وَالَّذِيْنَ
 كَذَّبُوْا بِآيٰتِنَا وَاسْتَكْبَرُوْا عَنْهَا اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ
 النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ (۱، ۲۰)

ترجمه: اي اولاد د آدم عليه السلام که راغلو
 تا سوته پيغمبران ستا سي له جنس نه چي بيان نه وي
 په تا سو باندې آيتو نور مونږ نه هر هغه کس چي چلان
 يې وساتلو د بدو کارو نه او خپل عمل يې اصلاح
 کړو نو نه به وي هيڅ ويره په دوي او نه به دي
 غم ژن کيږي -

او هغه کسان چي زمونږ آيتو نوښتي نسبت د دروغو

و کړو او سرکشۍ یې وکړه د قیلو لو دهنې نه هم دغه
کسان اوسیدونکي د اور (یعنی دوزخ) دی، دوی په دغه
اور کېنې همیشته وی -

همدا غه ډول الله تعالی فرمایي:
 رِقَامًا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْ هُنَا فَمِنْ هَٰذَا
 يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى، وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ
 لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 أَعْمَى قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ
 كُنْتُ بَصِيرًا، قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَهَا
 وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى (۱)

ترجمه: پس که راغی ز مال ه طرفه تاسو ته هدایت
 نه و، چاچی متابعت وکړو د هدایت ه ما پس نه به دی
 گمراه کیږی، په دنیا کی، او نه به بد بخت شی، په آخرت
 کېنې، او هر چاچی ز مال زیاده مخ وگرځاوه، پس بیشکه
 ده ته دی نوزان (ژوندون)، تنګ او پورته به کړو
 مونږ د لره په ورځ د قیامت کېنې ږوند، و به وایی
 (دغه ږوند کافر) ای به خا وې دي پاڅولم زه ږوند
 حال دا چې زه بینا وم په دنیا کېنې، و به وایی دغه
 شان راغلی و تاته آیاتو ته ه مونږ پس هیر کېو و تا
 هغه، او هم دغه شان به نن ورځی ته هم هیر کېږی شی

دغه ډول د دوزخیانو د حال بیانولو

په لړ کښې الله تعالی داسې فرمایلي دي:

كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ
نَذِيرٌ، قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا
مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
كَبِيرٍ (۱)

ترجمه: هر کله چې وغورځولی شي دوزخ ته یوه
ډله (د منکرانو) نو پوښتنه به وکړي له هغوی نه
څو کیداران (پیره دران) د دوزخ، آيا نه د راغلي
تاسو ته (ای منکرانو) وپروونکي (پیغمبر په دنیا کښې)
نو وبه وایي (منکران) هو په تحقیق راغلي و مونږ
ته وپروونکي خو دروغ ژان وباله مونږ دی او وویل
مونږ (هغوی ته چې) نه دی را لیږلي الله هیم شي
نه یی تاسی مکر په کمره ی لویه کښی.

دَغِه ډول الله تعالی فرمایلي دي:

رَوَّيْتِیَ الَّذِیْنَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ
إِذَا جَاءُوا هَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ

خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَتْلُونَ
عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءِ يَوْمِكُمْ
هَذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ
عَلَى الْكَافِرِينَ - (۱)

ترجمه: روان به کبری شی کافران ر به تیل و هوسا
جهتم ته دی دی ترهنه دخته پورې چی راشی دوی
دوزخ ته، نو پرابه نستی شی دروازې دهغی ر به
وایی دوی ته محافظان، څوکیداران، ددغه دوزخ
آیا نه و راغلی تاسی ته رسولان ستاسی دجنس نه
چی لوستل به دغه رسولانو پر تاسی آیتونه دقرآن
درب ستاسی، او ویره ول به دوی تاسی لره له ملاقات
ددغه ورځی ستاسی نه، و به وایی دوی اکفاد، ولنه
راغلی و مونږ ته اولوستلی یی و مونږ ته، لیکن
ثابت شو حکم د عذاب پر کافرانو.

ابن عباس رضی الله عنهما دقرآن کریم دمعمول
محرولو په برخه کینی داسی ویلې دی:

چاچی قرآن ولوستلو او هغه څه چی په قرآن
کریم کینی دی په هغی یی عمل وکړو نو
الله پال یی متکفل دی نه به په دنیا کینی
مکراه او بې لاری شی او نه به په اخر کینی بد بخت بد مرغه

رسولان د الله او بندگانو ترمنځ د احکامو

رسولوپه خبر کښی واسطې دی .

الله جل جلاله په خپل مبارک کتاب قرآن کریم کښی فرمایلی
 (وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
 فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
 يَحْزَنُونَ - وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ
 الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ - (۱))

ترجمه: او نه لیدو مونږ رسولان مکرزیری کونکی
 (مؤمنانو ته په نعيم سړه)، او ویره وونکی (کفارو ته
 له جهنم مخه، پس هر چا چې ایمان راوړ او اصلاح یې
 کړه) عمل په طاعت سره، نو نه به دی هیڅ قسم ویره
 پردوی باندې او نه به دوی خفه کښی، او هغه کسان
 چې دوی نسبت د دروغو کوی آیتونو زموږ ته و به
 رسیدی دوی ته عذاب په سبب دهغې چې دوی فاسقان
 وو.

هم دغه ډول الله تعالی د قرآن کریم په بد های
 کښی فرمایلی دی :

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّ
 مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ

وَأَسْحَقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَعِيسَى وَ
 أَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآدَمَ
 دَاوُدَ زَبُورًا وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ
 مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ
 وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا رُسُلًا مَبَشِّرِينَ
 وَمُنذِرِينَ لئَلَّامًا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ
 حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ (۱)

ترجمہ: بیشکہ چی مونږ وھی کړی ده تاته لکه
 څنگه چی وھی کړې ده مونږ نوح علیه السلام ته او
 نورو انبیاءو ته پس له هغه نه، او وھی کړې ده،
 مونږ ابراهیم ته او اسمعیل ته او اسحاق ته او یعقوب
 ته، او اولاد هغوی او عیسی ته او ایوب، ته او یونس
 ته او هارون او سلیمان ته، او ورکړی وؤ مونږ داود
 ته زبور، او وھی کړی وه مونږ داوود رسولانو ته
 چی بیان کړی دی مونږ د هغوی تاته مخکینی لدینه
 او نورو داوود رسولانو ته چی هغوی مونږ نه دی
 بیان کړی تاته او خبرې کړی دی الله تعالی موسی
 سره خبری کول او لیزلی مودی رسولان زیری وکړکی
 او ویره ورکوتکی د دې لپاره چی نه وی خلکو لره
 په الله باندې دلیل او بهانه پس د لیکلو د رسولانو ته۔

هَمْ دَارَنَكه الله تَعَالَى فرمایِی
 «اللهُ یُصْطَفِی مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا مِنْ
 النَّاسِ» (۱۲)

ترجمه: الله غوره کوی رالی بزی شوې له
 فرشتواو له خلکونه.

اودا ددغه ټولو ملتونو د پیروانو لخوا مسلمانان
 یهودیان او نصرانیان شول، په اتفاقی توګه یو
 منلی شوی حقیقت دی، ځکه دوی ^{په}کود د الله اوینده
 ترمنځ د الله له طرفه د حکم او خبر رسولو په برخه
 کښې د واسطو په ثبوت باندې چې هغه واسطې د
 انبیاء علیهم السلام هغه عبارت دی قائل دي.

پس ددغه واسطو هغه چې څوک منکرشی هغه
 ددغه ټولو ملتونو او ادیانو د پیروانو په نړۍ
 په اتفاق سره کافر دی.

هغه سورتونه چې الله پاک په مکه مکرمه کښې
 نازل کړي دي، لکه سورتونعام، اعراف، اودالر،
 اوحر، اورطس، والا سورتونه، اوددی په شان
 نور سورتونو شو، په دغو کښې د هغه مضامینو
 بیان دی کوم چې د دین اصول او بنسټونه دي لکه

په الله او رسول نو د الله او په وړخ د آخرت باندې
ایمان لول شو -

الله تعالی د خپلو پیغمبرانو سره د نصرت او کومښ
کولو ټیټې او دغه راز یې د کافرانو د هلاکت د څرنگوالي
تسیمی چې پیغمبران یې د روغ ژن کښلی و و بیان
کړی دی او فرمایلي دي:

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ اِنَّهُمْ
لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ - وَاِنْ جُنْدًا لَهُمُ الْغَالِبُونَ (۱)
ترجمه: او بېشکه مخکښی صادره شوې ده و عدله ځوښ
د پاره د رالښ ليو شويو بندگانو ځوښ، چې بېشکه
پیغمبران هم دوی ته به مدد ورکولی شي، او بېشکه
لښکري زمونږ خاخوا هم دوی غالبه رښیالی، دی (پکاږه)

هَمْ دَغَه دُول الله تعالی فرمایلي دي:

اِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالدِّينَ اَمَنُوْا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْاَشْهَادُ (۲)

ترجمه: بېشکه چې مونږ خاخوا مدد کوو له خپلو رسولانو
سره او د مدد کووله، هغو کسانو سره چې ایمان یې راوړي
دی په ژوند د دنیا کښی او په هغه وړخ چې قائم به
شي (و به درښی، شاهدان) له ملائکو، انبیاء، او مؤمنین

پر منکوانو باندی۔

او پیغمبران ہفہ ہ وک واسطی دی چی ددوی
اطاعت، پیروی او تابعداری حتی او ضروری ده
لکه چی الله تعالیٰ فرمایلی دی :

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾^(۱)
ترجمہ: او مونہ نہ دی لیزنی ہیچ رسون مکر لیکی
مودی، ددی پیارہ چی دده حکم دی او منلی شی
دا الله پہ حکم سرہ۔

او ہمہ دارنکہ الله تعالیٰ فرمایلی دی:
﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ﴾^(۲)

ترجمہ: وو وایہ ای محمد! دو بیتہ، کہ چیری
یئی تاسی چی محبت کوی له الله سرہ پس ہا تابعداری
وکری، نو محبت بہ وکری الله پالک له تاسوسوہ۔

ہمہ غہ ہ وک الله تعالیٰ فرمایلی دی:

﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَ
اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۚ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾^(۳)

ترجمه: پس هغه کسان چې ایمان یی راوړوپه ده
 (محمد)، او تعظیم یی وکړو دده او مدد یی وکړو دده
 او پیروی یی وکړه دهغه نور (رڼا، چې نازل کړی
 شوی ده دده سره، دغه ستایلې شوی کسان هم دوی
 خلاصی موندونکی دی.

او د قران کریم په بل آیت کښی الله تعالی فرمایلي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ
 لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَاليَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ
 اللَّهَ كَثِيرًا (۱)

ترجمه: بیشکه ده تاسو لره په اکړو، رسول الله کښی
 پیروی نیکه دهغه چاله پاره چې امید لری د ثواب الله
 او امید لری د ثواب او نعمتو نور د وستنې ورحمې قیامت،
 او یادوی الله لره ډیر.

غیر مشروع واسطه.

که د واسطې خټه یی مقصد دا وی چې د بنده له پاره
 حتما داسې واسطې ته ضرورت دی چې ور له په جلب منافع
 کښی او دفع د اضرارو کښی واسطه او مرستندوی وکړي
 او بنده دغه واسطې ته د مثال په توګه دروزی، نصو

او هدايت غوشتلو په برخه کښي رجوع کونکي او د سي
 او د حاجت سر کولو په اميد ترينه د خپلو حاجتو نو د
 پوره کولو سوال وکړي، نو دا هغه عظيم او خطرناک
 قسم شرک دی چې الله پاک د همدغه شرک په
 اساس مشرکان کافران بللي دي هکه چې دوى الله
 تعالى نه په غير بدل خوځ متصرفين او سفار شيان
 نيولي و او هغوى يې د نفع او نقصان، مالکان گڼل او
 حال دا چې سفارش د الله تعالى د اذن او اجازي پورې
 اړه لري، الله پاک په دې باره کښي داسې فرمايلي دي:

اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا
 بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى
 الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُوْنِهِ مِنْ ذِيٍّ وَّكَلا
 شَفِيعٌ اَوْ لَا تَتَذَكَّرُوْنَ (۱)

ترجمه: الله هغه ذات دی چې پيدا يې کړل
 اسمانونه او هکله او هغه څه چې په منځ د دې
 دوام و کښي دې په شپږ ورځو کښي بيا استوي
 وکړه ده په عرش باندې نشته دی تا سولړه بېله
 ده نه بل خوځ دوست او سفارش کونکي، ايا پند
 نه قبلوي تا سو؟

دارنگه الله تعالى فرمايلي دي:

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا
إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنَ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا
شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (۱)

ترجمہ: او ویرہ وہ پہ دی قرآن سرہ ہغو کسارہ
چی ویریزی لدا ینہ چی جمع بہ کپی شادی چیل
پروردگار تہ، نہ بہ وی دوی لرہ سوا داللہ نفر
نہ دوست یم کونکی اونہ سفارشی (شفاعت کونکی)
ددی لہ پارہ چی ددی پرهیزکاری وکپی،
فریتوا وانبیاء سرہ دتکلیف لری کولودا
نشتہ:

پہ دی هکله الله تعالى فرمایى :

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ
فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ سَبِيلِهِمُ
الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
مَحْدُورًا (۲)

ترجمہ: ودوا ینہ رای محمدہ! دوی تہ چی را و بلی
تاسو هغه کسان چی تاسو وریان دی سوا داللہ تہ دممد
کارانو گمان کوی پس هغوی اختیار نہ لری دتکلیف لری

کولو تاسونه، اونه داسانه ولواو بدله ولواختیار
لری. هغه کسان چی دوی پی عبادت کوی (رامد د شه
ورته وایی) په خپله هغوی خپل رب ته نزدې والی
لټوی چی کوم یوبه له دوی نه ډیر نژدی وی (الله
ته) او امید لری دوی درحمت د هغه (الله) او ویرینی
د عذاب د هغه نه یقینا ستادرب له عذابیه ویره کیدی شی

هم دغه راز الله تعالى فرمایلی دی:

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
لَا يَمْلِكُونَ مِنْ ثِقَالِ ذِرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَ
لَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شَرْحٍ وَ
مَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ
عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ (الایه - (۱)

ترجمه: و دایه (دوی ته ای محمده!) و بولی تاسو
هغه معبودان چی کمان به کاوه تاسو په دوی باندې
د آلهه و) په غیر د الله نه چی دوی اختیار نه لری
د یوی ذری په اندازه، نه په اسمانونو کینی اونه
په حکه کنبی او نشته دی هیڅ حصه او شراکت دوی
دغو معبودانو لره په آسمان او حکه کنبی رپورته او
بنکته، او نشته دی دغه الله لره د دوی نه هیڅول

مددکار، او کپته نه رسوی شفاعت او سفارښت په نزد
د الله، مکر شفاعت د هغه چاچی اجازه ورکړي الله هغه
ته، یاد هغه چا لپاره چی د هغه په حق کښی د شفاعت
کولو اجازه وشي .

د سلفو یوې پلې ویلی دی : هُنی قومونه ووچی
هغوی به د خپلو حاجتو نو د سر کولو له پاره عیسی علیه
السلام او عزیر علیه السلام او فریستی بللی، نو الله پاک
د ویته د دې حقیقت څرګنده ونه وکړه چی فریستی او
انبیاء نه د دوی نه د تکلیف لری کولو واړی، او نه
د دوی نه د تکلیف د بدله ولوا اختیار لری، بلکښی هغوی
په خپله الله پاک ته د نژدی کیدو او تقرب هڅه کوی
او د الله تعالی درحمت حاصله ولو په امید دی، او د هغه
د عذاب نه په ویره کښی دی .

په الوهیت سره د فرشتو او انبیاء نیول

کفر دی، الله تعالی فرمایلی دی :

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ
تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ، وَلَا
يَا مَرْكُمُ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَاءَ

أَيَا مُرْكُم بِالْكَفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ (۱)
 ترجمه: مناسب نه دی هیچ بشر لره چی ورکری
 الله پاک هغه ته کتاب او پوهه په دین او پیغمبری
 او بیا ووايي خلقوته چی تاسی زماندگان (عبادت
 کونکی) شی بی له الله مخه، لیکن (داسی کس وایی) شی
 تاسو الله والا خلق (عالمان عاملان) په سبب ددی چی
 بنسودته کوئ د الله د کتاب، او په سبب ددی چی تاسو
 زده کوئ کتاب، او امر نه کوی تاسوته (پیغمبر) چی
 ونیسی تاسو پرینتی او پیغمبران حق دارد بندگی، آیا
 حکم به کوی تاسوته په کفر سره پس له هغی چی تاسی
 مسلمانان شوی یئ.

الله پاک پتی مبارکوا یتونو کنبی دا خبره روحانه
 کره ملائکی او انبیاء د بندگی او عبادت حق دار کڼل
 کفر دی پس خوځ چی پرینتی او پیغمبران په داسی
 توگه واسطې نیسي چی د مصیبتونو د لری کولو په
 وخت کنبی ورته درامد د شه آوازونه کوی، په دغی
 باندې کوی (ما فوق الاسباب ترینه) دگتودلا سسته
 راوړلو اضرر دفع کولو غوښتنه کوی، له دوینه
 دگناه د مغفرت، د زړه له پاره د هدایت، او دغه راز
 د مشکلاتو د حل او دروزی د پراخ والی په برخه کنبی

سوال کوی نو دغه شخص د ټولو مسلمانانو په اتفاق سره کافر گڼل کېږي. (۱)

علماء در رسول الله صلى الله عليه وسلم اومت ترمڼي يواځي د اسلام د تبليغ په ساحه کښي واسطې دي.

که څو د انبياؤ نه روسته ديني عالمان در رسول اکرم صلى الله عليه وسلم او دده اومت ترمڼي په دې شان د واسطو په توگه قبلوي چي عالمان د وېته دين رسوي، په دين يي پوهه وي، ادب ورته وربښاي (۱) کله چي پرښتو او انبياؤ په حق کښي دا عقیده ساتل چي دوی د عبادت هقدار دی کفر بلل کېږي، نو بيا د هغو کسانو د کفر په برخه کښي څه سوال پيدا کېږي چي هغوی د گناه په غېره مخلوق کښي نور کښا او کاڼي بوتې او داسي نور شيان د الله تع سره د الله په صفاتو کښي شريک او د عبادت مستحق بولي. او چي کله پيغبران داسياؤ نه پرته او ملائکي د الله د حکم او ورکې شوی صلاحيت څخه سوا د خير او شر رسول په برخه کښي د ځان او بل له پاره اختيار نه لري او د الله په حضور کښي ځپلي بې وسې څرکندونه کوي او د عبادت نه يي سر غړوته د ځان لپاره کړي نوبل به څو وي چي هغه به د الله پاک په صفاتو کښي الله سر برخه وال وي او يا به د اختيار خاوند وي په قرآن کریم په دې اړه زېښته زيات آيتونه وجود لري. (ژباړن)

او مقتدی په صفت د هغوی د خبرو پیروی کیږي، نو دا خبره یی درسته او پرځای ده ځکه دغه کسان د دیني علم پوهان اچي کله په یوه مسئله باندی را جمع شی او اتفاق وکړي، نواجماع یی په قطعی او یقینی توګه هجرت ده ځکه چي دوی ټول په اجتماعي ډول سره په ضلالت باندې نه غوندیږي.

او که چرته د دوی ترمنځ په کوم شی ګڼی اختلاف ولیدل شی نو حکم یی د الله تعالی په کتاب (قران مجید) ګڼی او د رسول الله صلی الله علیه و سلم په احادیثو ګڼی لټول پکار دی چي هغې ټیټي راجع کړي ځکه چي یویي په یواځې ځان په مطلق ډول سره معصوم نه دی بلکینی د رسول الله صلی الله علیه و سلم نه پرته نور په ټولو خلقو ګڼی د هر کس د کلام یعنی خبرو یوه برخه یی د منلو وړ یی، منل کیږي او یوه برخه یی د منلو وړ نه وی، پرینسودل کیږي.

د علماء و د مقام په هکله رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمایلي دي :

«العلماء ورثة الانبياء»، فان الانبياء لم يورثوا دينارا ولا درهماً وانما ورثوا العلم فمن اخذه فقد اخذ بحظ وافر. «جزء من حدیث رواه ابوداؤد، والتر مني بسند صحيح»

ترجمه: علماء د پيغمبرانو واداران دی او شت نشته چې
 پيغمبرانو د خانه دوسته دینار او درهم په مېراث
 سره نه دی پرېښودی بلکې هغوی په یقیني ډول
 سره پرېښی دی نو چا چې د غه علم واخست او زده
 یی نه کړه پوره برخه ترلاسه کړه - د دغه حدیث
 جز دی چې ابوداود او ترمذی په صحیح سند سره
 روایت کړی دی .

او څوک چې د مجازی پاچا د وزیرانو او مرستیالانو
 په شان چې پاچا ورعیت په منځ کې د وساطت دندی
 لري، د الله او مخلوق ترمنځ هم د غه ډول واسطې په
 دی شان سره ثابته وی چې د غه واسطې الله تعالی
 ته د مخلوق اړتیا وی وړاندې کوی او الله د دغو
 واسطو په وساطت او سفارش سره بنده کانونه لار
 ښوونه کوی او روزی ورکوی، پس په دی اساس
 مخلوق خپلې غوښتنې هغوی ته، واسطو ته، وړاندې
 کوی، او هغوی په دې باره کې بیا د الله تعالی څخه
 سوال کوی او مثال یې داسی دی لکه څنگه چې د
 پاچایانو په وړاندې واسطې قرار لري چې د غه واسطې
 په دی خاطر چې له نورو مخلوقو په نسبت د پاچایانو
 په نزد د اعتبار له پلوه ځانګړی مرتبې لري. نو
 دوی د اولس یعنی رعیت اړتیا وی هم پاچایانو ته په

گوته کوی او هم یی د پوره کولو مطالبه او غوښتنه
کوی، او عام خلق یعنی اولس خپلی مطالبی د غوښتو
(ویرانو او مرستیالانو) ته وړاندی کوی، او داله دی
امله چی د پاچا نه مستقیم رنځ په نیغه، سوال کول ورته
یا بی ادبی معلومیدی، او یا دا چی په مستقیمه توګه
د حاجت منلوخوا د پاچا نه په غوښتنه کښی ورته
واسطوته په مراجعه کولوکړیا ته فائده وی ځکه
دغه واسطی (مشیران، وزیران او مرستیالان) د حاجت
منوپه پرتله سره د پاچا په نزد خاص او نژدی مقام لری
پس هغه څو چی په دغه ترتیب سره د واسطو
په ثبوت باندی عقیده لری، نو هغه کار او مشرک
دی، او واجب دی چی د توبی ویتلو غوښتنه ترینه
و شی که توبه یی ویتله ښه ده، او که توبه یی نه
ویتله نو قتل یعنی وړی وژلی شی.
او دا هغه کسان دی چی خالق یی د محلول تشبیه
کړی دی او الله (ج) سره یی شریکان پیدا کړی دی
او په قرآن کریم کښی په دغو کسانو باندی رد کول
په دومره زیاته اندازه سره لیدل کیږی چی په دغه
فتوی کښی ځای کیدلی نه شی.

د خلکو او پاچایانو ترمنځ واسطې درې ډوله دي.

د پاچایانو او خلکو ترمنځ چې کومې واسطې قرار لري د هغې درې وجهې دي:

لومړۍ وجه داده چې دغه واسطې پاچاه ته د خلکو د حال احوال څخه کوم چې پاچاه ته په هغې باندې علم نه وي خپور کوي، نوکه څوک وايي چې الله (ج) د بندګانو په احوال باندې نه خبرېږي مګر هله خبر شي چې ځینی ملا نګې او انبیاء او یا نور څوک ورته د بندګانو د حال څخه اطلاع ورکړي، نو داسې کافر دی. ځکه چې الله پاک په پټو یعنی په ورو او پریپټو خبرو باندې پوهېږي، او هغه هه چې په ځکه او آسمان کېنې پټ دي د الله پاک د علم څخه خارج نه دي (وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) د الله بڼه آوریږي او بڼه لیدونکې دي (الله) په مختلفو ژبوسره د بیلا بیلو حاجتونو د غوښتلو په برخه کېنې ناری او فریادونه آوری، او د یو آواز اوریدل، دی د بل آواز د اوریدلو څخه نه منع کوي، دغه راز دی په کثرت د سوالو نو سره غلطیږي نه، او د غوښتنو نکو په غوښتنه سره خفه کېږي نه. دویمه وجه داده چې پاچاه د معاونینو (مرستیالانو) د مرستې نه پرته، نه د ملت د چارو تدبیر کولې شي او نه د دښمنانو په مقابل کېنې د ځای کولې شي نو هغما

ورته د معاو نینو او مرستیالانو د نیولو ضرورت وی
 هکله چی دی بیوسی او کمزوری دی او الله جل جلاله دغه
 ناقصو صفتونو خسته پاک دی د چا کومک او مرستی احتیاج
 نه لری؛ الله تعالی فرمایلی دی :

قُلْ اَدْعُوا الَّذِیْنَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
 لَا یَمْلِكُوْنَ شَقًّا ذَرَّةً فِی السَّمٰوٰتِ وَلَا فِی
 الْاَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِیْهَا مِنْ شَرِّ وَّمَا لَکَ
 مِنْهُمْ مِنْ ظَهِیْرٍ - (۱) توجه یوحد مخکنی شری
 ده ودی کتدشی -

دغه ډول الله تعالی فرمایلی دی :

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ لَمْ یَتَّخِذْ وَلَدًا وَّ
 لَمْ یَكُنْ لَہٗ شَرِیْکٌ فِی الْمُلْکِ وَلَمْ یَكُنْ
 لَہٗ وَلِیٌّ مِّنَ الدَّٰلِ وَکَبِّرَہٗ تَکْبِیْرًا - (۲)
 ترجمه: و دایه ټوله ستاینه الله تعالی لره ده هغه د
 لره ده چی نه یی ولد نیولی دی اونه ورسره خوځ په
 بادشاهی کښی شریک شته دی، اونه ورلره خوځ
 مددکار شته د بیوسی له وجی نه لکه چی کتاب بیان
 وایی، او په لویي سره یا ذکره الله لره هر وخت ،
 په لویي کامله سره -

شاه صاحب په مومنان القرآن کښی لیکي: په الله
باندې بی دسی یعنی چرته راځي نه چی مددگار
ته یی ضرور پښی شی، ژباړن

د اسبابو په عالم کښی چی څه موجودات دی الله
دهغو ټولو خالق، پالونکی او مالک دی او هیڅ چاته احتیاج
نه لری غنی او بی پروا دی، او د الله تعالی نه ماسواچی
هرڅوک دی هغوی ټول الله پاک ته محتاج دی.

اما کوم چی پاچایان دی هغوی دخپلو مرستیالانو
معاونت ته احتیاج او اړتیا لری بلکښی حقیقت دادی
چی دوی په بادشاهي کښی دهغوی سره برخه والری
او الله (ج) یودی ده سره هېڅوک په سلطنت (واکمنی)
کښی شریک نشته لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

دریمه وجه داده چی پاچا تر هغه وخت پورچی دبل
چاله پلوه تشویق نه شی ده سره د ملت په حق کښی
د فائدی، احسان او شفقت کولو قصد نه پیدا کیږی نو
کله چی پاچا په دې ارتباط یا دخپلونا صحنو (مشاورینو)
له خواچی د پاچا د محبوبیت خیال ورسره وی مخاطب شی
او یا ورته په دی مورد کښی به داسې توگه دیوچا
له خوا مشوره ورکړل شی چی د پاچا سره هم امید پیدا
شی، او هم ورسره خوف (ویره) پیدا شی، نو بیا دغه وخت

د پاچا په عزم او ایراده کښی د ملت دارتیاؤ در فم کولو
په باب چمتو والی دامنځ ته شی، او دایا له دی امله چی
د ناصح او مشیر سپارښت د ده په زړه باندی اثر (اغیزه)،
کړی وی، او یا داچی د مشوره وړ کونکی د وینا تر تاثیر
لاندی کومی چی تشویق او تخویف د واکه افاده کول، غلی
دی.

اما الله تعالی د کرد و اشیاؤ رب او مالک دی، او موږ
چی څومره په خپل اولاد باندې توحم لری الله پاک د ښه
هم زیات په خپلو بنده کانو باندی مهربان دی! -

دغه ډول د ټولو اشیاؤ خلقت د الله پاک د ارادی پورې
اړه لری که الله پاک د کوم څیز د پیدا کیدو اراده کړی وی
نو هغه به وجود کښی راحی او که الله تعالی یی اراده نه
وی کړی نو د هغه وجود بیا امکان نه لری.

او دده (الله) چی کله د ځینو بنده کانو له پاره د کتوتوب
د ځینو نورو کسانو پورې مربوط (مربوط) کولو یی دغه کسان
د هغوی سره مرسته پیل کړی، دعا کول و د ته شروع کړی
او په دې برهته کښی ور له په سفارش بنا و کړی او دغسی
د دی نور امثال هم واخله، پس دا الله تعالی هغه ذات دی
چی د دغه ټولو شیانو خالق دی، او دا هغه ذات دی
چی د احسان کونکي دعاگوۍ او سفارش والا په زړه کښی
یی د دعا، سفارش او نیکی کولو لاره پیدا کړی ده.

اودى امان هم نشته چى داسى خوڭ دى مود
 ووسى چى هغه دى الله (ج) لره د خپلى ارادى پر خلاف
 باندې مجبور كړى او يا دى هغه الله پاك ته په هغه
 باندې خبر وركړى چى الله پاك په هغه باندې رالغيا
 باندې (علم نه د لوده، اوداسى خوڭ هم نشته چى
 هغه الله پاك لره د اُميد او ويرى وركولو سبب وگرځي)
 اود هم دغه وجه ده چى رسول الله صلى الله عليه وسلم
 فرمايلي دي:

لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي إِنْ شِئْتَ... الْيَقِينُ
 ستا سوخته يو كس دى داسى نه وايي چى: اى الله! كه
 ستا خوښه وي نو بخښنه راته وكړه، اى الله! كه ستا
 خوښه وي را باندې ورحمېزه. بلكې په يقين سره دى
 سوال كوي ځكه چى الله پاك مختار دى خوځيى مجبوري
 نشي.

شفاعت د الله پاك دا د ن پورې اړه لري

سفارشيان به د الله تعالى په حضور كې د هغه د
 اجازى نه پرته نكې چى الله (ج) فرمايى سفارش نه شي كولى
 (مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ) (۱) خوځ
 دى هغه كس چى سفارش به وكړى په نزد دده مكرپه
 احازت دده - او الله پاك فرمايلي دي:

(قُلْ اَدْعُوا الَّذِيْنَ رَعَمْتُمْ.... الاية (۱))
 همدارنگه الله تعالى فرمايلى دى: (وَلَا يَشْفَعُونَ
 اِلَّا لِمَنْ اُرِىَ) (۲) شفاعت به نه كوى مگرد هغه چاله
 پاره چى الله پرى راضى شوى وي. پس دا خبره يى په
 د اكه كره چى هر هغه خوځ چى په غير د الله (ج) څخه
 بللى شى، هغه نه واكمن دى اونه ودره د الله په
 واكمنى كېنى برخه شته اونه دى د الله لپاره معاون دى
 اوشته نشته چى سفارش يى د الله دا دى پرتة كته نه
 شى رسولى.

اما پاچا يان داسى نه دى، ځكه د پاچا يانو په حضور
 كېنى سفارش كونكى كله د قدرت خاوندان وي، كله د پلانو
 سره په سلطنت يعنى واكمنى كېنى شريكان وي او كله د
 پاچا يانو سره په دولتي چارو كېنى مرستيالان او كوميان
 وي. نو دغه كسان اود دوى نه علاوه نور كسان
 پرته له دى چى د پاچا څخه اجازه واخلې د پاچا په وړاندې
 سفارش كوى اود پاچا له خويى سفارش منل كېږي
 اودا كله له دى امله چى پاچا ورته احتياج لري، او كله
 له دى وجى نه چى پاچا ترسېنه ويره حسن كوى، او كله
 يى ورسره د هغه احسان او انعام په مقابل كېنى د بدلى
 او مكافات په توگه قبولى چى دوى د پاچا سره كړي وي

بناءً دی د خپلې نبعې او حوئی سفارش له دی د جې قبلوی
چې دی خپلې پېچې ته احتیاج لری هکله د حوئی او نبعې
مخالفت یی ارو مرو په ضرورتا مینې، دغه راز دی خپل
نوکر سفارش هم نه رد کوی، هکله که رد کوی یی نو داسه
داویره پیدا کیږی چې یایه یی دا مرغه سر غړه ونه
دکړی، او یایه ده ته په زیان رسولو کښی کونښن دکړی
د بندګانو ټول خپل منعی سفارشات په همدی
ترتیب سره صورت مومی، پس هیڅ یوکس د بل چا سفارش
نه قبلوی مکرله دی امله یی قبلوی چې یایی ترینه تمه
کیږی او یایی ترینه ویره کیږی. (والله تعالیٰ هیڅ چا
تمه نه لری، د هیڅ چا نه ویریزی نه، او هیڅ چاته احتیاج
نه لری، بلکښی هغه غنی ذات دی، او فرمایلی دی:

اَلَا اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ
وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
شُرَكَاءُ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا
يَحْرُصُوْنَ - قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ

هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ (۱)

ترجمه: خبردار یقینا د الله تعالیٰ په اختیار کښی دی
هغه څوک چې په اسمانونو کښی دی، او هغه څوک چې په
ځمکه کښی دی. او تابعداری نه کوی هغه کسان چې په غیر

دالله نه شریکانولره بولې، اوتابعداری نه کوی دې
مگردهمان، اونه دی دوی مگرد زوغثت، اېکل کارونه
کوی ... وایی دوی نیولی دی الله تعالی ولد نازولی،
پاک دی الله تعالی، دی بې نیازه دی، خاص ده لره دی
هغه څه چې په آسمانونو کښی دی او هغه څه چې په زمکه
کښی دی .

اومشرکانو چې کوم سفارشیان نیولی دی دوی دهم
دغو مشرکانوله خوا سفارشیان کېد کیدی، الله تعالی فرمایي
وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ
وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاءُ نَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ
اَتُنَبِّئُوكَ اللَّهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا
فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ - (۱)

ترهمه: اوبندګی کوی داخلې په غیرالله نه دهغه چا
چې نه ضرر رسولی شی ددبیته اونه نفع رسولی شی دې
ته، اوايي دوی چې داکسات سفارشیان زموږ دی دالله
تعالی په دربار کښی، وایه ته آیاتاسو خبر ورکوی الله
تعالی ته دهغه څه چې نه دی پوهه په هغی باندی په
آسمانونو کښی اونه په زمکه کښی دیعنی داسی شی چېرې
نشته، پاک دی الله تعالی او پرلوی دی له هغواشیاءو څخه
چې دوی یې شریکوی دالله (ج)، سره. اوهم دارنکه الله تم

فرمایلی دی:

فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُرْبَانًا إِلَهًا يُدْعَوْنَ لِيُغْنُوا عَنْهُمْ وَذَلِكَ
إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (۱)

ترجمه: پس ولی مرسته ونه که له دوی سره هغو
چی نیولی وودوی هغوی لره معبودان بې له الله نه
د پاره د نژدې والي الله ته بلکښی ورت شول (دعا)
په وخت کښی، له دوی څخه اوهم دادی دروغ ددی
او هغه څه چی تری یی دوی پرا الله -

آود مشرکانو د عقائد ونه د خبرو د کولو په لړکی
پی داسی فرمایلی دی:

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِقَرِّبُنَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى الْأَيَّهِ (۲)
ترجمه: او ویل دوی: عبادت نه کوو مونږ ددوی
مکر ددی له پاره چی نژدی کړی دوی مونږ الله تعالی
ته په مرتبه د قرب کښی -

دغه راز الله تعالی فرمایلی دی:

يَا مُرْكُمُ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّنَ
أَرْبَابًا (۳) الْآيَةُ (۳)

اوهم داسنکه پی فرمایلی دی:
قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ

فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّمِيِّ عَنْكُمْ وَلَا نَحْوِيذًا
 أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ
 الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
 وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
 مُحْدِثًا - (۴۴)

مگر سفارش والہ اور دعا کوئی صرف ہنہ دہول سفا^ش
 اور دعا کو پشی دھوم پہ بارہ کبھی چی ورتہ اجازہ شری^{حاصلہ}
 وی، پس دی ہنہ دہول شفاعت نہ شی کو پشی دھوم ہنہ
 چی منع راغلی یی، لکہ د مشرکانو پہ حق کبھی سفارش
 کول اوور لہ بخینہ غوشتل شواللہ تعالیٰ فرمایلی دی:
 مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا
 لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا
 تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ، وَمَا كَانَ
 اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِابْنِهِ الدَّاعِي مَوْعِدَةً
 وَعَدَهَا إِيَّاهُ كَلِمَاتٍ تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ
 لِلَّهِ تَبَرَأَ مِنْهُ فَإِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ - (۲)

ترجہ: نہ دی روا پیغمبر لہ او نہ مسلمانانو لہ چی
 بخینہ ووعواہی د مشرکانو لہ پارہ اگر کہ وی دوعاوند
 د حیلوی پس لہ ہنہ نہ چی بنکارہ شوا د ویتہ چی دوی
 دوزخیان دی، او نہ وہ بخینہ غوشتل د ابراہیم د خیل

پلار له مکر په سبب د وعدی وده چی کړی ده (پلار) هغه
 وعده دده (ابراهیم) سره پس هکله چی بنکاره شوه ابراهیم
 ته چی دی د بنمن د الله دی نو بیزاره شو هغه نه بیشکه
 ابراهیم خامخا دیر نوم زری اوسبرناک و. او دغه دود الله
 تعالی د منافقانو په هکله فرمایي دی:

(سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ
 لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) (۱)

ترجمه: برابره خبره ده په حق د دوی کښی که ووغواړي
 ته بخښنه د دوی له پاره او که یی ونه غواړي د دوی
 له پاره، هیڅکله به ونه بخښي الله دوی لره.

او په صحیح حدیث کښی ثابت شوی ده چی الله پاک
 خپل پیغمبر د مشرکانو او منافقانو په حق کې بخښنی
 غوښتلو هغه منم کړی دی، او ددی خبری هغه یی خبر
 وړ کړی دی چی دی (الله) د ویته بخښنه نه کوی او
 فرمایي یی دی:

(إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا
 دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ) (۲)

ترجمه: یقینا الله پاک نه بخښی چی شرک او کي شی
 د هغه سره، او بخښی هغه کناهونه چی کم دی د دینه
 هغه چالره چی اراده و فرمایي د مغفرت یی. دغه دود

فرمایلی دی:

وَلَا تَصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّتَّ أَبَدًا وَلَا
تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَمَا تُوَاوَهُمْ فَأَسِفُونُ، (۱)

ترجمه: او هیچ کله مه کوه مونج (د جنازه) په هیچ
تن له دغو (منافقان) چی مرشی، اومه درینزه په قبر
دده (د دعا، استغفار، یا تدفین) اهتمام له پاره، بیشکه
دغه (منافقان) کافران شوی دی په الله تعالی او په رسول
دهغه، او مړه شوی دی دوی په داسی حال کینی چ
دوی نافرمان وو، هم دارنگه الله تعالی فرمایلی دی:
اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ يَرْجِبُ
الْمُعْتَدِينَ (۲)

ترجمه: و بولی تاسی خپل رب لره (هر وخت) په زاری
عذراو په پټه سره بیشکه چی الله نه خوښوی تیریدونکی
له شرعی حدودو نه په دعا کینی، او په دعا کینی شرعی
حدود څخه تجاوز دادی چی بنده د الله پاک څخه دهغه
کار کول غواړی چی الله پاک هغه کار نه کوی د مثال په
توکه دی نبی نه دی او د الله پاک څخه د پیغمبری
مقام غواړی، یا د مشرکانو له پاره د مغفرت سوال کړی
اوداسی نور شو او یار چی د الله پاک څخه د کناه او

معصیت سوال کوی لکه په کفر، فسق او نافرمانی کولو
 سورة الله (ج)، نه دکومک غوښتنه کوی، پس سفارش
 کونکی هغه خوږ دی چی الله پاک ورته د سفارش کولو
 اجازه کړی وی، او بیا دی هغه پر د غوښتنه کولې شوی
 په دغه غوښتنه (دعاء) کېږي ګناه نه وی، که چرته
 یو تن یی داسی څه ووغواړی چی ورله مناسب نه وی
 نو بیا په هغی باندې ټینګار نه کوی ځکه چی هغوی پښه
 هغی باندې د ټینګار کولو څخه لکه چی الله تعالی فرمایي
 معصوم دی:

إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّا وَعَدُكَ الْحَقُّ وَ
 أَنْتَ أَهْلَكُمُ الْحَكِيمِينَ (۱)

ترجمه: بیشکه ما حوئی زما د اهل څخه دی، او بې شکه
 وعدۀ ستاسو حقه ده، اوتۀ پیر لوی حکم کونکی یی،
 بیا الله پاک و فرمایل:

يٰنُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
 صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ وَأَنْتَ
 أَعْظَمُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ - قَالَ رَبِّ إِنِّي
 أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا
 تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَسِرِينَ (۲)

ترجمه: ای نوحه! یقینا دی ستا د اهل څخه نه دی

هکله چي دي د داسي عمل والا دي چي نيټ نه دي پس
د عا مه غواړه زمانه دهغه چا په باره کښي چي نشته
دي تالره دهغه (دايمان) په باره کښي يقين بيشکه
زه پند درکوم تاته چي (نه) شي ته له جاهلانو څخه
وويل ده: (نوځ) ايا ربه حقا! يقيناً زه پناه غواړم پتا
سره له دي چي سوال وکړم له تاته دهغه چا په باره
کښي چي نشته مالره دهغه په ايمان باندې يقين
او که ته بخښنه و نه کړي ماته او رحم و نه کړي په
ما باندې نو شم به زه له زيان کارونو نه.

او هر سفارش کونکي، او د عا والا چي د الله پاڅ په
درباره کښي سوال او سفارش او د عا د الله تعالي د قضا
قدر او مشيت پوري اړه لري پس د الله هغه ذات دي
چي قبلونکي د سفارش دي ادا جابت کونکي د عا دي
او هغه ذات دي چي د سبب او مسبب دواړو خالق دي
او د عا د هغو اسبابو د جملې څخه ده کوم چي د
الله تعالي له طرفه مقدر شوي دي.

پس کله چي حقيقت په دي ترتيب سره دي بيانو
محض اسباب مؤثر گڼل يې له دي چي مؤثر حقيقي
ته يي نسبت وشي، شرک في التوحيد گڼل کيږي
او د سبب څخه په دي وجه کار نه اخستل چي په دې
برخه کښي يي سببيت تثبيت نه دي داد عقل تنقيص

اونیکر تیا وجه ده او په کلي توکه د اسبابو څخه
سترگی پتول چی هیڅ وجود نه لری داد شریعت یې
اعتباره کول او د باندی داغ لکول دی، بلکینی په
بنده باندی د لازم دی چی دی به متوکل علی الله
اوسینې او دده څخه به سوال او غوښتنه کوی او
امید به ترینه ساتی او دا ځکه چی الله پاک د بنده د مشکل
د حل له پاره د مخلوق دعا او ځنی نور شیان چی خوښی
وی اسباب مقرر کړی دی -

د ادنی په حق کینی د اعلی له طرفه دعا

غوښتل او دغه راز بالعکس د وار په مشرق طریق
د دعا غوښتل یوه مشروع او جائزه طریقه ښی
لوړی مرتبې ځاوندی د ټیټی درجې د څښتن له پاره
کو لې شی او د ټیټی درجې والایی د لوړی درجې ځاوند
په برخه کینی کولی شی لکه چی د انبیاء علیهم السلام څخه
به د شفاعت او دعا غوښتنه کیده او دغه راز مسلمانانو
د استسقاء یعنی د باران کیدلو په برخه کینی د رسول الله
صلی الله علیه و آله د سفارینت او دعا غوښتنه کړی (۱)
او همدارنگه بیا د رسول الله صلی الله علیه و سلم څخه
بعد عمر رضی الله عنه او نورو مسلمانانو په ګډه سره د
(۱) د اعلی له طرفه د ادنی په حق کینی د دعا کولو مثالونه

استسقىٰ په باره كېنى د نبى عليه السلام تره عباس رضى الله
عنه د د عاكولو له پاره غوره كه او وړاندې يې كړې -
د غه د ډول خلك به د قيامت په وړخ انبيا و و عليهم -
السلام شخه د شفاعت غوښتنه كوي چې محمد رسول الله
صلى الله عليه وسلم په دوى كېنى ډك د و سفارش كود نكو
سرداردى، او د يو شمير خاصو سفارشونو د پاره هم
د هم ده په برخه دى، اما د دى سره سره بيا هم په
صحيحو كېنى د رسول الله صلى الله عليه وسلم شخه دا خبره
ثابته ده چې ده فرمايلى دى: (۱)

و اذا سمعتم المؤذن فقولوا مثل ما يقول ثم صلوا
على فانه من صلى على مرة صلى الله عليه عشرة
ثم سلوا الله لى الوسيلة فانها درجة فى الجنة
لا تنبغى الا لعبد من عباد الله وأرجو ان اكون
ذلك العبد فمن سأل الله لى الوسيلة حلت له
شفاعتى يوم القيامة» - (۲) يعنى كله
چې تاسى د مؤذن شخه اذان آوري نو تاسى ورسره هغه
شه ووايئ چې هغه يې وايي (د اذان كلمات ورسره تكله
ويئ، او بيا وروسته پر ما باندې درود ووايئ كه هغه
(۱) د لادى له پلوه دا على درجې د شپتن له پاره د دعا
غوښتنو مثالونه ذكر كړي - (ژباړن) -
(۲) د ابواحى مسلم روايت كړى دى -

خوځ څه پرماباندی یو وار درود وو وایی الله پاک
 په هغه باندی لس کړت درود وائی بیا ورپسې د الله تعالی
 څخه زماله پاره وسیله وغواړی که دغه وسیله په
 جنت کښی یوه درجه ده چه د الله تعالی د بنده کانسو
 څخه دیو بنده له پاره اختصاص شوی ده، او زه هیله
 کوم چی دغه بنده زه وو وسم پس خوځ چی زماله پاره
 د الله پاک څخه وسیله او غواړی نو د قیامت په ورځی زما
 د شفاعت له پاره مستحق وگرځیده.

دغه راز عمر رضی الله عنه چی کله د عمری کولو پاره
 تللو او رسول الله صلی الله علیه و رته په څخه ښه ویله
 نو عمر رضی الله عنه ته یی و فرمایل: (یا اخی لا تنستی
 مِنْ دُعَائِکَ، (۱) ای زه که! ما په دعا کښی له یاده
 مه اویاسه.

پس نبی علیه السلام د خپل امت څخه غوښتی دی چی
 دده له پاره دعا وغواړی، لیکن دغه غوښتنه ددی
 جملی څخه نه ده چی دی کښی د خپلو امتیانو څخه سوال کړی
 بلکښی دی دوی ته په دی باندې داسی امر کوی لکه
 څرنگه چی دی ورته د نورو نیکو اعمالو په پاره کښی
 په کومو چی ثواب حاصلیږی، امر کوی، د رسول الله صلی

(۱) ددې حدیث په سند کښی عاصم بن عکد الله
 دی او هغه ضعیف دی.

الله عليه وسلم له پاره د خپلو امتيانو په ټولو اعمالو کې چې د دوی له خوا ترسره کېږي د دوی په شان اجرې، حکم د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه ثابت د ده چې د ده فرمایلي دي: مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى ... الخ

یعنی چا چې د نیکۍ په لوري بلنه ورکړې نو ده لپاره د هغو کسانو د ثواب په اندازه اجرې چې د ده تابعان وکړي بې لاسي چې د دوی په اجر کې څه کم والی راشي او څوک چې د گمراهۍ په لوري بلنه ورکوي نو پرده باندې به د هغه چا د گناه په اندازه گناه پټي کېږي چې د ده پیروي کړي وی بې له دې چې د دوی د گناهو په بار کې څه کم والی راشي.

پس په داسې حال کې چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د هر نیک عمل په لوري خپل امت ته بلنه ورکړې ده، نو د ده له پاره د دوی په ټولو هغو اعمالو کې چې په هغې کې د ده تابعان وکړي وی، د دوی په شان اجر دی.

دغه ټول کله چې دوی په رسول اکرم صلی الله عليه وسلم باندې درود وايي، نو الله پاک په هر یو د هغوی باندې لس ځلي درود وايي (رحمت لېږي)، او د رسول الله صلی الله عليه وسلم له پاره د دوی د اجر په شان اجر هماغسې او د خداوند خبره ده چې الله پاک د رسول الله صلی الله عليه وسلم

په حق کښی د دوی د دعا اجابت کوی او شت نشته چې الله تعالی د دغه دعا په واسطه سره دوی ته ثواب یعنی بدله ورکوی، او کومه فائده چې رسول الله صلی الله علیه و آله ته رسیدی هغه د دغه دعا په واسطه سره د الله تعالی د لوری نعمت کړی.

دُعَا دَاعِيْ اَوْ مَدْعُوْلُهُ دُور لَه پاره د کتبه سوره

د رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه په صحیح حدیث کښی ثابته ده چې ده فرمایلی دی: داسی یو سړی نشته چې دی د خپل و دور له پاره په غیاب کښی د دعا کوی مگر دا چې الله پاک هغی له یوه فرېسته مقرر وی چې هر واری دی د خپل و دور له پاره کومه دعا کوئ نو دغه مقرر شوی فرېسته وایي: آمین او ستا له پاره دی هم د و مره وی.

په یو بل حدیث کښی راغلی دی: (رَأْسُ الدَّاعِي دُعَاةُ غَائِبٍ لِّغَائِبٍ) (۱) یعنی د پاره زیاته د قبول و دعا په غیاب کښی د یو چا له پاره دعا کول دی.

پس د بدل له پاره په دعاغوښتلو سوره داعی دعا کوئ او مدعو له دعا چا له پاره چې دعاغوښتل کړی، د واپو

(۱) منذری، ذهبی، او هغو نورو حدیث پوهانو

دغه حدیث ضعیف بللی دی.

ته کته رسيدی اکرچی دعا کونکی په رتبه کینی د هغه چا
چی دعا وړ له غوښتل کیری ټیټ هم وی، له دی امله
مؤمن چی کله دخپل ورور په حق کینی کومه دعا کوی نو
په هغی سره هم ده ته فائده حاصلیری او هم پرې
هغه چا ته فائده رسیدی چی دعا وړ له غوښتل کیری -
پس چاچی بل ته وویل: زما له پاره دعا وکړه او په
سره یی خپل ځان اود دعا کونکی دواړو ته کته رسو
مقصد و، نو دی او هغه مسلمان روری دواړه د نیکی او
تقوی په برخه کینی د یو بل مرستیالان وگرځیدل ځکه
ده خپل دعا کونکی ورور د مطلوب په لور و هڅاوه اود
هغه څه ترسره کولو ته یی متوجه که چی د دواړو له
پاره پکینی فائده او کته ده -

پس غوښتونکی په دعا سره د داسی فعل چی دواړو
ته پکینی فائده وی د هغه چا په شان دی چی بل ته په
نیکی او تقوی سره امر کوی چی بیا مامور ته د دغه عمل
په انجامولو سره هم ثواب رسیری او آمرته هم ده
د ثواب په اندازه ثواب حاصلیری ځکه چی دغه مامور
دی نیک عمل ته رابللی دی، او بالخصوص د هغود عاکانو
په برخه کینی لکه چی الله تعالی فرمایلی دی «بُذِرَ مَامُورٌ
مَنْ حُوِّلَ شَوْءٌ دِي» (وَاسْتَغْفِرُ لِحَدِّثِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَ

ترجمه: او بخنبینه اوعوايه دکناه خپلی اود پاره د
 مؤمنانو سرپو او مؤمنانو بنحو په دې کښی الله پاک
 په استغفار سره امر کړی دی او بیا یې فرمایلی دی:
 وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا
 اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا
 (۱) - ترجمه: او که چېرې دا د له کوم وخت چې ظلم وکړي
 دوی په ځانونو خپلو داغی دی تاته پس بخنبینه غوښتی
 وی دوی له الله څخه او بخنبینه غوښتی وی پیغمبر د دوی
 له پاره نوځا مخا به موندلې وو دوی الله تعالی توبه
 قبلونکی د توبې یې پر رحم والا.

په دې آیت کښی الله پاک دعا موخلغو دا استغفار او
 د دوی په حق کښی یې در رسول الله صلی الله علیه وسلم
 دا استغفار دواړو ذکر کړی دی، او په هغه بل آیت کښی رسول
 الله صلی الله علیه ته د دې امر شوی دی چې د مؤمنانو سره
 او مؤمنانو بنحو له پاره بخنبینه اوعوايه ولی دا خبره دی او وی
 وپه دې چې الله پاک مخلوق ته د دې (مرنه دی کړې چې دوی
 د دې مخلوق له پاره د داسې شی سوال وکړي چې الله پاک
 مخلوق ته په هغې سره د سوال کولو امر نه دی کړی بلکښی
 الله پاک چې بنده ته د کوم شی امر کړی دی هغه فعل دی
 او کترک دی تعلیل یې د الله تعالی عبادت او طاعت دی

او د فایده په حق کښې د اصلاح، سعادت او دغه راز الله تر
ته د نزدیکی وسیله اوسېدلی دی.

پس کله چې دی دغه فعل ترسره کړی نو د الله پاک
دلورې د لوی احسان او انعام (پیر زونی، مستحق وگرځي
او د ټولونه ستر احسان چې الله پاک په بنده کاروباندې
دهنې پیرزونه کړي د هغه د ایمان د قبولو په برخه
کښې ورته هدایت او توفیق ورکول دی چې دغه ایمان
د قول او عمل مخه عبارت دی او د طاعتونو او نیکو په
کولو سره زیات والی مومي، نو هر کله چې بنده د خیر
کار (نیک عمل وکړي)، نو په ایمان کښې یې زیات راشي
او د هغه حقیقي انعام دی د کوم یادونه چې د الله تعالی
په دې مبارک قول کښې شوی ده:-

(مِرَاطُ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ) - (۱)

ترجمه: لاس د هغو کسانو چې تا انعام کړي دی په
هغو کې باندې. او دا رنگه د الله تعالی په دی قول کښې
یادونه شوی ده:

(وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ
الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) - (۲)

ترجمه: او هر څوک چې د الله او د الله در رسول ومني
نو دغه کسان به (په جنت کښې) د هغو کسانو سره وي چې

انعام کړې دی الله پر هغو باندی -

اما دا خبره چی د دنیا نعمتونه پرته له دین څخه
نعمتونه دی او که نه دی، په دیکنی زمونږ د مسلك
د علماو او نورو علماو دوه مشهور قوله دی چی
تحقیق له مخی د نیوی نعمتونه من وجه نعمتونه
بلل کیږی اگرچی من وجه تامه نعمتونه نه شمیرل
کیږی -

ولی دینی نعمتونه کوم چی حصول یی په کار دی او
هغه څه دی چی الله پاک یی په کولوسره امر کړی دی
اود واجبواو مستحبو څخه عبارت دی، پس دا د خیر هغه
امور دی چی طلب یی د مسلمانو په اتفاق سره ضروری
خبره ده، اود اهل السنة والجماعة په نزد باندی اصلی
او حقیقی نعمت دی، ځکه د دوی په نزد باندی الله هغه
ذات دی چی بنده ته یی نعمت د نیک عمل په ترسره کولو
سره حاصلیږی -

په دی حای کینی مقصد دا دی چی الله پاک مخلوق
ته لا د الله څخه د مخلوق په برخه کینی صوف دهغه
څه په باره کینی د سوال کولو امر کړی دی چی په هغی
کینی د مخلوق له پاره خیر او فائده وی چی هغه یا واجب
دی یا مستحب دی ځکه چی الله تعالی مخلوق څخه د دینه
پرته بل څه نه غواړی، پس بل چاته به څنګه اختیار

وسر کي ڇي له ده څخه دي د دينه رواجبو او مستحبونه،
په غيږ بل څه وغوښتل شي! بلکښي الله تعاليٰ په بنده
د ضرورت نه پغیر د بنده څخه د مال غوښتل هم هر لم
او ممنوع کي ځولي دي.

اوس په دي لړ کښي د دعا غوښتونکي نيت ته کتل
پکار دي څي نيت ښه څنگه دي، که مقصد يي په سره مامور
بالدعاء (د عاکو نکی) ته او يا د ځان او د عاکو نکی دواړو
له پاره فائده رسول و، نو په دي سره دعا غوښتونکي
ته ثواب حاصل يږي، او که چيرته يواځي خپل مطلب حاصل
يي مقصد وېي له دي څي مامور بالدعاء (د عاکو نکی) ندي
مکته ورسېږي، نو دا يواځي د ده د نفس تقاضا پور ده
کول دي او بېس.

په دغه ډول سوال کولو سره الله پاک بيخي امر نه
کوي، بلکښي د دغه راز سوال څخه يي نهي کړي ده هکه
څي داد مخلوق په حق کښي داسي يو سوال دي څي د چا
له پاره پکښي د مصلحت او گټي رسولو کوم قصد نه دي
شوي، او حال دا څي الله پاک مونږ ته امر کوي څي ده ته
راجع شو، بنده ځي يي وکړي او د بتدکا نو سره يي په نيکي
او احسان کولو سره مشغول او وسو.

په دغه ډول سوال کښي د دعا مقاصد و څخه د يو
قصد هم نه دي شوي نه پکښي الله تعاليٰ ته د مراجع کيدو

دعا او صلوة قصد شوی دی اونه پکښی مخلوق سره
احسان کول، لکه ذکوۃ ادا کول شوی په نظر کښی نیول
شوی دی.

اگرچی بنده د دغه ډول سوال په کولو سره ښکته
کارېږي اما بیا هم ما مود به، او ما یوذن له فیه، یعنی
هغه شی چی بنده ته یی دکولو امر شوی دی، او هغه شی
چی بنده ته پکښی صرف اجازه حاصله ده یوشان نه دی
بلکښی دواړه په خپل منځ کښی یو ډیل سره توفیر او
فرق لری.

د مثال په توګه استرقاء، یا ددم اچولو غوښتنه
شوه، هکله دغه کار اگرچی جائز دی خو بیا هم رسول الله صلی
الله علیه و آله په یو حدیث کښی فرمایلی دی: ^{فلی} او یازره کسان
داسی دی چی بی له حساب څخه به جنت ته داخلېږي او
دا ^{هغه} څوک دی چی استرقاء یعنی در قبی او دم طلب نه کوی
(مقصد دادی چی، دوی د ضرورت په وخت کښی در قبی
د طلب څخه کوم چی صرف ما یوذن له فیه دی او در خمت
په درجه کښی قوا لرې د وسیلی په توګه استفاده نه
کوی بلکښی د توکل څخه کوم چی اعلی اولویه درجه مقام
لری کار آخلی.

(شیخ الاسلام ابن تیمیه ره وایي: د دی مسئلې په
هکله مابل حایي کښی په تفصیل سره بحث کړی دی او په

دی حای کنبی مقصد دادی چی هر شوک دالله اودالله
 د مخلوق ترمنه داسی واسطی ثابت ووی لکه خرنگه چی
 د مجازی پاچایانو اورعیت ترمنه وجود لری، نوهغه ددغه
 عقیدای په لرلو سوره داسلام څخه خارجیدای او مشرک
 کړی، ځکه داد هغو مشرکانو عقائد و چاچی د بتانوعیا
 او بندگی کوله او ویل به یی:

دا (بتان، دانیاد او نیکانو بندکانو تصاویر او شکون
 دی او الله ته د تقرب حاصلولو په پاره زمونږ وسیلی دی
 صدارنگه د اهنه د ول شوک دی چی الله تعالی دهغی
 په وجه په نصرانیانو باندی رد کړی دی او فرمایلی یی دی:
 اِتَّخَذُواْ اَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِّنْ
 دُونِ اللّٰهِ وَالْمَسِيحَ بَنَی مَرْيَمَ وَمَا مَرْوَا
 اِلَّا لِيُعْبَدُوْا اِلٰهًا وَّاحِدًا لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
 سُبْحٰنَهُ عَمَّا یُشْرِكُوْنَ (۱)

ترجه: اختیار مندا جوړ کړی دی، دوی ملایان او پیران
 ځپل د احکامو د حلالو او حرامو په غیر د الله تعالی نه ،
 او مسیح ځوی د مریم او حکم نه و شوی دوی ته مکردي
 خبری چی بندگی دی وکړی دوی خاص د مدد کاریو، نشته
 دی لائق او حقدار د بندگی په غیړه ځانه، پاک دی الله تعالی
 دهغی نه چی دوی یی د سوره شریف مکرحوکی .

دغه رات الله تعالى څخه په مستقیمه توګه د سوال کولو په برخه کښی الٰهی فرمان داسی راغلی دی :

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ
دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا
بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ (۱۱)

ترجمه: او هر کله چې پوښتنه وکړی له ما څخه بندهګان زمانه حال زما څخه نو بیشکه زه نژدی یم قبلوم دعا دعا کونکی کوم وخت چې وغواړی له ما څخه پس و د منی حکمونه زما او ایمان دی راوړی پر ما یقین دی وکړی په قبول د دعا سره، ښایی چې دوی په سمه لاره محکم پاتی شي -
همدارنګه الله تعالى فرمایلی دی -

فَإِذَا قَرَعْتَ فَانْصَبْ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ - (۲)
ترجمه: پس کله چې فارغ شي د تبلیغ یا لمانځه څخه، نو ځان ستړی کوه (په عبادت یا دعاء کښی)، او حیل رڼه رغبت او ناری کوه -

همدارنګه الله تعالى فرمایي: (وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَٰهًا) (۳)

ترجمه: او کله چې تکلیف ورسیري تا سوته په دریاب کښی، نو هیرشی ستا سونه هغه څو لږ چې تا سویي په حاجتو کښی په غیر د الله تعالى نه را بولی - او همدارنګه الله

فرمایلی دی :

اَمَنْ يَجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَا وَ يَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ اِلَاسُ (۱) - (۱)

ترجمه : بلکنی هغه خوځ (غوره دی) چې قبلوی سوال
د عاجز (بیکس) او ناقرا (کله) بولی دغه مضطر هغه الله
اولری کوی سختی او کړخوی الله تاسولره خلیفه کان په
زمکه کښی .

دغه د الله تعالی فرمایلی دی :

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ
هُوَ شَاقٍ (۲) - (۲)

ترجمه : سوال کوی د الله تعالی څخه هر هغه خوځ چې
په آسمانونو او همکه کښی دی هر ورځ الله په یوبل شان
کښی دی .

په الله باندی توکل او یوازی د الله تعالی
څخه ویره او امید سائل د توحید څخه عبادی

شک نشته چې الله پاک د خپل مبارک کتاب په ذریعه سره
هم د شرک جرړی قطع کړی دی او هم یی په دغه کتاب کښی
د توحید د دغه ډول پوره وضاحت او بیان کړی دی ، او د
په دی خاطر چې هیڅ یوکس د الله تعالی څخه پرته په بل

هميشچا باندی توكل وكړې، نه ترينه اميد وساتي او نه ترينه
ويريږي، الله تعالى په دې هكله داسې فرمايلي دي:
(فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاحْشَوْنِ، وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي
شَيْئًا قَلِيلًا ط (۱))

ترجمه: پس مه وريږئ تاسو د خلقونه او ويريږئ
له ماڅخه او مه اخلي څا په اياتونو باندې بدله لږه (دنيا)
همدارنگه الله تعالى فرمايلي دي:

(إِنَّمَا ذُرِّيَّتُكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ)، يعنی څه
چا سوس يقينپاچې شيطان دې تاسې د خپلو ملګرو څخه
ويړه وي. (فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا رَبَّكَ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ)
پس مه ويريږئ له هغوی نه، اوله مانه ويريږئ
که چرې يې تاسې مؤمنان. يا ځكه چې تاسو مؤمنان يئ.

همدارنگه الله تعالى فرمايې:
(الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ
وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ
عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ
النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً) - (۳)

ترجمه: آيا نه دې کتلي تا (ندې رسيدلي تا ته حال څه هغو
کسانو چې وو ويلي شو دوی ته: بند کړئ تاسو لا سونه
خپل او قاتل موي يعنی سمدادا کوئ لمونځ او درکوي تاسې نکو.

نوکله چی فرض کړې شو په دوی باندې جنګ، په دې وخت کې یوه ډله له دوی نه ویریدله له خلقونه په شان د ویرې د دوی د الله نه، بلکې د پیر زیات د ویرې له دغه.

دغه ډول الله پاک فرمایلی دی.

«إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ
إِلَّا اللَّهَ» (۱)

ترجمه: بیشکه چی آباد دوی مساجد یعنی جوماتونه د
الله تعالی هغه شوک چی ایمان یی راوړی دی په الله او
په وراړ آخرت او سم یی اداء کړی دی لمونځ او ورکړی
یی دی زکوٰۃ او نه دی ویرې دلی مکر د الله نه یعنی
په غیر د الله څخه د بل چانه نه دی ویریدلی.
پس دا خبره څرګنده شوه چی اطاعت به الله
او د الله د رسول د واک وکړی، او ویره به یواځې د
یو الله څخه کیدای شی.

همدارنګه الله تعالی فرمایلی دی:

«وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ» (۲)

ترجمه: او که دوی خو شماله شوی وای په هغه

چی ورکړې ؤ دوی ته الله تعالى اور رسول دهغه، او
دوی ویلې وای چې کافی (بس، دی مونږ لره الله تعالى
زردی چې رابه کړې مونږ ته الله تعالى د فضل ځپل نه
اور رسول د دغه الله (له بل غنیمت) -

او الله تعالى د دوی قول نظیر د الله پاک دغه
مبارک قول دی چې فرمایي:

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ
جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا
وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (۱)
ترجمه: دا هغه کسان دي چې وويلي دوی ته خلقو
(جاسوس) يقينا خلقو يعني کافرانو ته ټول کړي دي
ستاسي د مقابلي له پاره ډير لښکر نو ويريږئ له دوی نه
پس دغه وړولو لاريات کړ ايمان د دوی، او د ويل
دوی: بس دی مونږ لره الله تعالى او دوی ښه کار سادي -
رسول الله صلى الله عليه وسلم ځپل امت ته د همدې
دغه قسم په کلمه توکمه ثابت او روښانه که او دشرا
ټول اسباب يې په ځپل امت کښا محو کړ او نابود کړ او
داله دی امله چې دغه ډول توحيد زمونږ د دوی قول
تثبیتونکی دی چې وايو -

(لا اله الا الله)، نشته دی لائق د بندګۍ او عبادت

مکریو الله دی یعنی د الله پاک نه په غیر بل خور د عبادت او بندگی وړنه دی، ځکه د الله هغه ذات دی چې زړونه ورته په کمال محبت، تعظیم، درنښت، احترام امید او خوف سره تسکین له پاره پناه وروړی -

رسول الله صلی الله علیه وسلم په دی برخه کښی زښت زیات تاکید وکړ او هغی چې خپلو امتیانوته یی وفرمایل: (لَا تَقُولُوا مَا شَاءَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ مُحَمَّدٌ، یعنی داسی مه وایئ که د الله خوښه وی او د محمد خوښه وی بلکښی داسی وو وایئ: مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ مُحَمَّدٌ، که د الله خوښه وی او بیا د محمد خوښه وی -

یوحنا یو سړی رسول الله صلی الله علیه وعلیه ته وویل: که د الله خوښه یی او ستا خوښه یی، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: (اجعلتی لله نداً، آيا زه دى الله شريك وگرځولم؟ داسی ووايه: (ما شاء الله وحده، که دیو الله خوښه وی - (۱)

(۱) په اوسنی وخت کښی د پیرو زیاتو خلقو د خولو خفه په ناپوهی سره دغه ډول ناروا اقوال زیات راوړغی او بیا خصوصاً په هغه وخت کښی چې تملق او غوږه مالی ورسره مل شى نودوځاوندانوا وهغو کسانو ته چې ورته په مادى لحاظه ستره تیا لری په خطاب کښی وایي: خدای اوته به داکار کوی، په خدای اوتاباند داکار شو، که د خدای اوستا خوښ وی، نو داکار کښی، په خدای (پاک ص ۷)

دغه راز رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي :
 خوځ چې لويه (قسم) کوي نو هغه دى په الله سره
 قسم ياد کړې او يا دا چې چپ د دوى همدارنگه يې
 فرمايلي دي : چا چې د الله پاک نه په غيږه بل څه
 باندې لويه وکړه نو هغه د شرک مرتکب وگرځيدل يعنى
 د الله پاک سره يې شريعت پيدا کړو .

دغه ډول رسول الله صلى الله عليه وسلم ابن عباس په
 رضی الله عنه ته و فرمايل : کله چې سوال کوي نو د الله نه
 او کله چې د مرستې غوښتنه کوي نو د الله څخه مرسته غو
 او وچ شوى دى قلم، يعنى فارغ شوى دى د هغه څه د
 ليکنې څخه چې مخکينى دى راتلونکى دى، اوت ه ورسره مخ
 کيږي (يعنى کوم شى چې تاته د رسيدنې هغه مقدار
 شوى دى، که ټول خلق تاته د نفع رسولو کوښښ کړي
 تاته کټه نشي رسولی مگر هغه شى چې الله پاک ستا فائد
 له پاره ليکلى وي، او که چيرته ټول خلق د دى خبرې
 کوښښ وکړي چې تاته نقصان او زيان در ورسوي
 نو تاته نقصان نه شي در رسولی مگر هغه شى چې الله
 پاک ستاد ضرر له پاره ليکلى وي .

(پاڼه ۷۱) او تا باندې مې سپارلى دى، خداى او تاته مې
 سپارلى دى. د دغه حديث له مخې دغه ډول اقوال شرعاً ناروا
 دى ځان ساتنه ورنه ضرورى ده - (ژباړن)

دغه ډول رسول کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی:
 زما د تو صیف په برخه کشی دو مړه افراط مه کوی
 لکه خو مړه چی نصرانیانو د عیسی بن مریم په برخه
 کښی کړی ؤ، بیشکه زه بنده یم ماته د الله بنده او
 دهغی رسول و وړایئ. همدارنگه یی فرمایلی دی:
 الله! ته زما قبر بُت ونه کړی چی عبادت یی شرع شوی
 دغه ډول رسول الله فرمایلی دی: زما په قبر
 باندی اختر، خوشالی او میله، مه جوړوئ، پرما باندی
 درود او وایی، بیشکه ستاسی درود هر حای کښی چی
 یاستی ماته را رسیزی.

همداغه ډول رسول الله صلی الله علیه وسلم دخپل
 مرض په حالت کښی وفرمایل: په یهودو او نصاراؤ کی
 د الله لعنت وی دوی دخپلو انبیاءو د قبرو نوڅنه
 مساجد جوړ کړی ؤ- ده خپل امت دهغه ډول افغانو
 او مراسمو د اجرا کولو څخه ویرولو کوم چی دیهودانو
 او نصرانیانو له خوا په دی برخه کښی منو ته راغلی ؤ.
 اُمُّ الْمُؤْمِنِینَ عائشه رضی الله عنها وایی:

که دا ویره نه وای چی خلق به بیاد رسول الله صلی
 الله علیه د قبر نه مسجد جوړ کړی نو حتما به یی قبر
 مکشوف یعنی بنکاره وای او کوم هائل یا پرده به یی
 نه لرلی، لیکن دا بد کار دی چی قبریی بنکاره شی مسجد

ترینہ جوہ شی^(۱) «شخ وایی» دایو وسیع باب دی چی
 زینت زیات دلائل پکینی وجود لری - (۲)

(۱) لکه چی په فتح الباری کینی ذکر دی مراد په دی سره
 د کور حخته د باندی دفن کیدل دی -

(۲) ټول هغه احادیث چی معنایی مخکینی ذکر شوه د
 سند په لحاظ سره جید او کره دی -

(په روستی حدیث کینی چی رسول الله صلی الله علیه و آله
 په یهودو او نصاراؤ باندی لعنت ویلی دی سبب یی ورا له
 داپه گوته کړی دی چی دوی د خپلو انبیاء د قبرونو حخته
 مساجد جوړه کړي و، او بیا رسول الله صلی الله علیه و آله خپل
 صحابه او امتیان په دی برخه کینی دهغه ډول افعالو انجی
 حخته ویرول کوم چی هغوی د خپل ځانه ایجاد کړي و، بناءً
 اوس په دی باندی ځان پوه ول په کار دی چی در اِتَّخَذُوا
 قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ، چی معنایی داده، دوی د خپلو
 انبیاء د قبرونو حخته مساجد جوړه کړي و، څه مقصد کیدی
 شی ۶ -

شیخ محمد ناصر الدین البانی د دغه (اتخاذ) یا مسجد
 جوړولو په باره کینی په (تحذیر الساجد من اتخاذ القبور مَسَاجِدَ)
 نومی خپل تصنیف کینی مفصل او په زمره پوری بحث کړی
 دی او د موضوع په اړه یی یوزیات شمیر احادیث په مختلفو
 روایاتو او عباراتو سره نقل کړی دی او بیایي دغه

(اتخاذ) د علماؤ او محدثینو د اقوالو په رنځ کښی په دری
موله داسی معنا کړی دی :

۱ - په قبرو نو باندی لمونځ کول یعنی په قبرو نو باندی
سجده ایښودل -

۲ - قبرو نو ته سجده کول او په لمانځه او دعا کښی ورته
لحنا مخ کیدل -

۳ - په قبرو نو باندی جو ماتونه (مسجد، جوړول او پکښی
د لمانځه د آداء کولو قصد او اراده -

شیخ البانی د اهر لیکلی دی چی امام شافعی (رح) ویلی
دی چی حدیث د غودری واپس معنا کانوته شامل دی -

د دغه رسالی د ژباړونکی په نظر چی د دغه دریو
معناکانو څخه هره یوه واخستل شی په اوسنی وخت کښی
دهی یوی له پاره مصداق وجود لری ځکه داسی جو ماتونه
وجود لری چی په مقبرو کښی په قبرو نو باندی د پاسه
آباد شوی دی، او ځلک پکښی لمونځ کوی -

دغه راز د پیر جو ماتونه دی چی په اډیرو کښی او
نورو ځایونو کښی د قبرو نو په منځ او یا خواو شا کښی جو
شوی دی، او دغه ډول په ځنو مسجدونو کښی بعضو
پیرانو، اهنو، اندانو او ملا امامانو مړی د ځنو خو د غرضو
اشخاصو له خوا د فن کړی چی اکثره یی په لمانځه او دعا
کښی د قبلی په لوری مخی ته واقع کړی -

دارنگه په مقبرو، درگاه کانون او په اصطلاح زیاتونو
 کښی سجدو او انحناء او د قبرونو ټکله ول او چ کول د
 قبر پرستو او زیارت پرستوله هوا یوه عادی مسئله کړئ
 ده. په دی هکله دی د زیات تفصیل له پاره د شیخ ابی
 کتاب اتخذ الساجد من اتخذ القبور مساجد، ته مراجعه شی
 الله یار دی مونږ ټولو مسلمانانو ته د سعی لاری
 هدایت او کړی، او ده مړون شول او ناروا اعمالوڅنه
 مودی په امان کښی و ساتی.

(ژباړن)

هغه اسباب چی الله پیدا کړی دی انکار تری نشی کیدی

مؤمن سره له دی چی په دی باندی علم لری چی الله
 پاک ده شی پالونکی او مالک دی، خو د دی سره سره
 دی دهغو اسبابو څخه چی الله تعالی پیدا کړی دی انکار
 د مثال په توگه الله ج، د نباتاتو د راټوکولو او درغونو
 ولوله پاره لکه چی فرمایي باران یی سبب گرځولی دی -
 رَوَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ
 الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ (۱)

ترجمه: او په هغه څه کښی چی راوړولی دی الله تعالی
 د آسمان له طرفه له اوږه ځنی نوزر غونه کړی دی په
 هغوا وېوسره ځکه پس د وچ والی دهغی نه اوڅپاره کړی
 یی دی په دی ځکه کښی له هر قسمه زنده سر یعنی خوځید-
 سنجو څخه -

دغه راز لمر او سپوږمۍ د هغه شیانوله پاره اسباب
 گرځولی دی د کومو وجود چی د دغور واپو یعنی لمر او سپوږمۍ
 پودی اېه لری -

دغه ډول یی دعا او شفاعت په هغه څه کښی چی په دعا
 او سفارش سره حاصلیدۍ اسباب گرځولی دی -

د مثال په توګه پد باندی د مسلمانانوله خوا د جنازی
 د لمونځ ادا کول شول، ځکه د جنازی لمونځ دهغوا سباب بود
 جلی څخه دی چی الله پال دهغی په توسه سره پرمړی باندی
 رحم کوی او په دغه مړی باندی د جنازی د لمانځه ادا کونکو
 ته ثواب ورکوی -

اما په اسبابو کښی د ری ټکو ته متوجه کیدل په کارنی
 یو داچی د مقصد د حصول له پاره په خاص ډول سره کو
 ځانګړی سبب په پام ونه نیول شی بلکښی د دغه سبب په
 څنګ کښی د نورو اسبابو څخه هم استفادۀ کول ضروری دی
 او ددی سره سره د مطلوب د لاس ته راوړلو په لاره
 کښی ځنی ځنډان هم وی چی دهغی لری کول هم ضروری

وی نوکه چیرته اسباب بشپړه ته شی او خنداڼ له منځه
لاړنشی مقصد نه حاصلېږي، او الله (ج) چې پاک او منزه
دی هغه څه لره چې خوښه یې وی هغه پیدا او شته کاندې
اگر چې دخلقو خوښه نه وی، او کوم شی چې دخلقو خوښ
وی نو دهغې وجود هله ممکن گرځي چې الله پاک یې د پید
کیدو اراده وکړي.

دویم دا چې دیوشی په سببیت باندې عقید ساتل ې له
دی چې په سببیت باندې علم ولري، همتوع امر دی، پس هغه
څوک چې دیو داسی شی سببیت ثابت وی چې یا ور باندې
علم نه لري او یا هغه د شریعت مخالف وی هغه په باطله
لاسه روان دی، لکه هغه شخص چې د نذر متعلق په دی
کمان اوسی چې نذر د مصیبتو نو د مخ نیوی او د نعمتو نو د
حصول په برخه کښی یوسېب دی، ځکه په صحیحېڼ کښی
د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت ده چې رسول الله
صلی الله علیه وسلم د نذر د منلو څخه منع کړې ده او فرمایلي
یې دی: نذر منونکی د نذر په ادا کولو سره کوم غوډ عمل
نه ترسره کوی بلکښی نذر صرف د بخیل د لاسه د مال د
خروج او وتلو یوه لاس ده.

دریم دا چې دیني اعمال کوم چې مشروع نه وی داسیابو
د جملې څخه نه حسابېږي، ځکه چې مبني د عباداتو، توفیقي
ده، یعنی د شارع څخه د سمع او نقل پورې اړه لري پسر انسان

له پاره دا جائزندی چی دی دالله پاک سره شریک مقر
کړی، اودالله تعالیٰ هغه په غیر بل چاته را مدد شه ووا
راویي بلی او عبادت یی ورا له پیل کړی، اگر چی دی په دی
گمان اوسی چی د غیر الله بلنه د ده له پاره د حُـنـو
مقاصد و د لاس ته راوړلو په برخه کینی سبب جوړی
دای شی. له همدی امله هغه طریقی چی د شریعت مخالفی
او بدعت دی د الله تعالیٰ د عبادت په برخه کینی ورباندی
د انسان له پاره عمل ترسره کول اگر چی دی پری د شریعت
گمان هم کوی، ممنوع اونا روا دی.

د اخبره هم په پام کینی نیول په کار دی چی کله کله
د انسان سره د حُـنـو مقاصد و په لاس ته راوړلو کینی
هغه وخت چی دی د الله تعالیٰ سره شریک مقر کاندی
شیطان مرسته کوی، او کله کله د انسان هُنی حاجتونه د کفر
فسق، او عصیان په وجه سره حاصلیږی خو د ده له پاره
د دغو اعمالو انجامول حرام اونا روا دی هکه کوم فساد چی
د دغه افعالو په ارتکاب سره منم ته راچی هغه نه پرلوی
دی په نسبت سره هغه مصلحت ته چی د دغو ناروا اعمالو په
انجامولو سره منم ته راچی.

اودا هکه چی د رسول الله صلی الله علیه و آله د بعثت مقصد
مصلح تحصیل او تکمیل اود مفسد و تقلیل، اود له منم
وړل دی پس الله پاک چی په کوم شی سره امر کړی دی

نود هغی د فائدی او گنتی رسولوا برخ را هم او نیا ت
 متصور دی او د کوم شی خنځه چی یی منع کړی ده
 نو په هغی کښی د فساد د منځ ته را تلو جانب را هم اوزیا
 متصور دی -

دا یو خو جملی دی چی زښت زیات بسط او تفصیل
 لری، خو دا چی په دغو محدود و پانځو کښی نه ځای یی
 نو په لنډو ل سره وړ باندی رڼا واچول شوه
 واللہ اعلم

وصلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد و علی آله واصحابه
 اجمعین ط